Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 204 — ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1884 — (Ն. Տ.) 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ — 26 ՋԻԼԳԱՏԷ 1301

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ

ԳԱՅՍՊԱՆՔ
Յանձնուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ. երկու անգամի համար 2½ դուրուշ է, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լլլայ։
Օրագրոյս վճռաբերական նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»
ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Վալաթիա, Նորատունկեան խան։
Իսկ գումարները հետեւեալ հասցէին՝
{Կալոարի} خانده غلطه ده درلیه نورادونکیان
غزته‌سی اداره‌سی

ԳՆԱՅՈՒՄՆԵՐ

Դ. Պրոյոյ	համար	Տարեկան	գահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամեայ	»	» 50
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամեայ	»	» 120
»	»	Եռամեայ	»	» 60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Ֆրանք	 59
»	»	Վեցամեայ	»	 28

Դուրս բերուած դրոշմաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ Ի ՌՈՒՍԻԱ Դ.

(Վերջին ՅՕԴՈՒԱԾ)

Հանրային կրթութեան Վերատեսչաց կողմէ գաւառային դպրոցներու զարգացման դէմ հանուած արգելքները, զորս նկարագրեցինք նախնեաց յօդուածով, այնքան ստէպ կը պատահին, որ դիպուածական չեն կրնար համարուիլ, և ցոյց կուտան թէ Նախարարութեան քաղաքականութիւնն իսկ կը պահանջէ կասեցնել, կամ գոնէ դանդաղեցնել, ըստաւորութեան ընթացքը։ Թամպոֆի, Եկատերինոսլաւի և ուրիշ գաւառներու Զեմսդվոյք Պերտիանաքի գաւառին Զեմսդվոյին պէս պատմութիւններ ունին։ Ռեզանի Զեմսդվոն 1879 ի նատաչիանին մէջ չորհակալեաց ուղերձ մը մատոյց նահանգին կրթական հինգ Վերատեսչաց, «որովհետեւ Վերատեսուչը իրենց տրամադրութեան ներքեւ դանուած միջոցներէն օգուտ չէին ուզած քաղել իրենց հանելու համար Զեմսդվոյին ջանքերն, որոց նպատակն է յառաջատանիլ նախնական կրթութիւնն և բարձրագոյն դպրոցներու վիճակին։» Ո՛ր չափ հեղնութիւն կայ սոյն ուղերձի մէջ։ Հակառակ կառավարական արգելքներու, ժողովրդային դպրոցաց թիւն աւելցած է, բայց անկեղծապէս կրթասէր Վերատեսչներու սակաւութեամբ կամ բացակայութեամբ, ուսուցիչներու քմահաճ արձակմամբ, և ուսմանց յայտագրերուն չափազանց անճկութեամբ, այդ վարժարանք չեն եղած այնչափ օգտակար որչափ կրնային և որչափ կարելի էր ակնկալել։ Ցեղ առ ցեղ Զեմսդվոյք, աղերսագրեր և դիտողութիւններ ուղղելէ ձանձրանալով, նպաստ տալը դադրեցուցին, և թոյլ տուին որ դպրոցներն իրենք զիրենք հոգան։ Դոլգոյ կոմսի առաժամանակեայ պաշտօնանկութեան միջոցին, յոյս կար իրաց վիճակի փոքր ինչ բարւոքման։ Բայց իր յաջորդ Գ. Սապուրոֆի աւելի կարեւորութիւն չը տուաւ Զեմսդվոներու աղերսներուն, որք գաւառային դպրոցներու վարչութեան մէջ գործողութեան աւելի ազատութիւն կը խնդրէին՝ փոխարէն մեծագոյն արդիւնք խոստանալով։

Պատերազմական նախարարը Կառավարութեան ուրիշ որ եւ է պաշտօնատարներուն աւելի հոգածութիւն ցուցած է կրթութեան։ Այժմեան զինուորագրութեան օրինաց համաձայն, այն երիտասարդներ որք ժողովրդային դպրոցի մ՚ընթացքն աւարտած են, չորս տարւոյ զինուորական ծառայութենէ մը յետոյ կ՚արձակուին, փոխանակ վեց տարւոյ։ Բայց որովհետեւ վարժապետներն յաճախակի կը փոխուին և աշակերտները խնամեալ կրթութիւն մը չեն կրնար ստանալ, գիւղացիք շատ տեղ անտարբեր են դէպ դրոցին, հոգ չեն տանիր կրթել իրենց տղայք, որով մեռեալ տառ մը մնացած է յիշեալ օրէնք։ Պ. Սուվորին, որուն համար չի կրնար ըսուիլ թէ Կառավարութեան հակառակորդ մ՚է, 1880 տարւոյ կրթական տեղեկագրին մէջ, էջ 237, կը գրէ. «Թէ այժմ ինչ վիճակի մէջ են մեր դպրոցք, յայտնի կերեւի երբ դիտենք թէ օրական բազմաթիւ աշակերտք կը թողուն ուսումն առանց աւարտելու դպրոցային ընթացքն։ 1877 ին համայն Ռուսիոյ մէջ իբրեւ ուսումնատարս վիճակի տրուեցաւ միայն 88,255 աշակերտաց, որք համայն աշակերտաց հաղիւ 8 առ 100րդ մասը կը կազմեն։» Այս թիւերը շատ մը բացատրութիւններէ աւելի պերճախօսեն։ 12 կամ 13 աշակերտաց մէջ հաղիւ մէկ հատը կրցած է հասնիլ քննիչներու պահանջած կրթական աստիճանին, որ կարի ստորին է արդէն, ինչպէս տեսանք յառաջագոյն։ Կրնանք ուրեմն ըսել թէ Ռուսիոյ մէջ 12 նախակրթարանի վրայ հաղիւ մէկ հատն արժանի է այս անուան։

* * *

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔՆ 1884 Ի

Բայց ասա՛ չի վիրջանար շարքն այն յետադիմական տ՚օրինութեանց, որով կառավարութիւնը տարիներէ հետէ արգելք կը հանէ կրթական առաջդիմութեան դէմ։

Վերջին ամիսներու մէջ, Հանրային կրթութեան Նախարարութիւնն, որ թէպէտ ո՛չ ևս Դոլգոյ կոմսին ձեռաց մէջ է, բայց նորա քաղաքականութենէն միշտ կը ներշնչուի ուղղակի, կրթութիւնը Զեմսդվոներու ձեռքէն բոլորովին ետ առնուլ բաւ չհամարելով, ուրիշ անօրինութիւն մ՚ըրաւ, որ Տէրութեան մէջ նախնական կրթութիւնը միանգամ ընդ միշտ Ջնջելու հարազոր է։ Այս անօրինութիւնն է՝ նախնական կրթութեան Վճռական դարձ մը տալու ժամանակ էր։

Բիէտուշ սկսաւ նախ լուսանկարն իւր ընկերին ցուցնելով։

— Օ՛, օ՛, գոչեց Բիկաշ։

— Ուրեմն կը ճանչնա՞ս զայն։

— Բա՛, ի՞նչպէս չեմ ճանչեր։

— Եւ ի՞նչ կ՚ըսես ասոր։

— Կ՚ըսեմ թէ պատուական պարգեւ մը պիտի տուանք, և Անգլիացին հնասկը պիտի կարճնայ Ռաբէթի հը բատարակին վրայ։

Ա՛, կ՚երեւի թէ չարաճճին միմիայն գրամապանա՛ներու մէջ չաշխատիր։ Իւր կերպարանքին նայողը բնաւ չյուսաար։

Մինչ երկու ընկերք այս խօսքերը կը փոխանակէին անհոգ երեւութով, Անգլիացին ուշադրութեամբ մտիկ կ՚ընէր և իւր արդէն տմբոյն դէմքն ակներեւ կ՚ապրէր։

Բիէտուշի խորհած փորձն իւր յաջացածէն աւելի յաջողած էր։

Եկաւ ձերբակալին առջև կանգնեցաւ և հանդարտ ձայնիւ ըսաւ.

— Դուն, մարդո՛ւկս, ինձ չափ լաւ կը հասկնաս ֆրանսերէն, ուստի պարտիս գիտնալ գործին վիճակն։ Եթէ պարզ դրպարանոյց մը լինիս, երեք ամիս բանտարկութեամբ կազատուիս։ բայց քու գործդ յայտնի է, և ես կ՚ապահովիմ քեզ թէ մեղմացուցիչ պարագաներն իսկ չպիտի ստանաս երդուեալ դատաւորներէն։ ուզղակի Մ՚ԾՐ—ՈՒԷՐԷ ԷԲԲՈՅՐԸՆ պիտի երթաս Դրա՛ կը գնեմ որ լսած ես այն Աբրայարանն։ Այո՛, տղա՛, ես եմ քեզ ըսողը թէ գլուխդ պիտի կարեն...

Անգլիացին ձայն չէր հաներ, բայց երեսին գոյնը կը կանչնար։

— Մտիկ ըրէ, յարեց Բիէտուշ, ես չար մարդ չեմ. կ՚ուզեմ լաւ խորհուրդ մը տալ քեզ։

Քեզ համար միջոց մը կայ ազատութեան... միակ միջոց մը... ան է խոստովանիլ։ Շատ հաւանական է որ դու միայնակ գործած չես այս սպանութիւն։ Բայանէ ինձ դայս, և եթէ գործին մէջ ուրիշներ կան, ցոյց տուր ինձ. պատուոյս վրայ կ՚երդնում որ անկեղծութիւնդ ի հաշիւ կ՚առնուի... երդուեալ դատաւորք փոյթ չեն... և ճարտար փաստաբան մ՚ալ ունենալով՝ քան տարի բանտարկութեամբ կ՚ազատիս։

Մարդը մռիկ կ՚ելներ ապշեալ դէմքով։ Լաւ կը կենար, բայց յայտնի էր որ քալ կը հաւնար։

— Օ՛ն։ Հարցուց Բիէտուշ դ՚մաք ներսիս, պիտի յանձն առնո՞ւս խոստովանիլ։ Կ՚ինայեմ քեզ թէ կորսցնելու ժամանակ չունիմ, և քեզ այնպիսի պարտներու պիտի ղրկեմ, որք քեզ խօսեցնելու միջոցը գիւրաւ կը գտնեն։ Միայն թէ, նոյն արդիւնքը չունենար ուստի՝ քու օգտիդ համար՝ լաւ կը լինի այժմէն խոստովանիլ։

— Խոստովանիլ ի՞նչ, քաւ դրպանդը բաւական յատակ արտասանութեամբ։

— Հա՛, կը ծսիս վերջապէս, ես քալ գիտէի որ դու ֆրանսերէն կրնաս խօսիլ։

Այժմ պատմէ ինձ գործդ։

— Դուք ալ ինձ չափ գիտէք, որովհետեւ գործի վրայ բռնեցիք զիս։ Դատապարտութիւն ըրի... արդեսաս է... բայց աւելի բան մը չկայ...։ Ցրանսայի մէջ գողերք չեն դատուիր։

— Ապաշ մի՛ ձեւանար։ Խնդիրը դրամապանակ կամ թաշկինակ գողնալու վրայ չէ... ասոր վրայ է։

Բիէտուշ, որ խնամով կը դարձնէր ձերբակալին վրայ ընելիք ազդեցութիւնն, այս խօսքն ըսած ժամանակ յանկարծ լուսանկար այցեւտոմար ներկայեց Անգլիացիին, որ զայն տեսնելուն պէս բրնտանական Աո՛հ բացագանչութիւնն արձակեց։

Բայց դէմքս զարմանք միայն չայտնեց և ոչ սարսափ։

— Կը ճանչե՞ս այս պատկեր, գոչեց Բիէտուշ յաղթական ձայնիւ։

— Այո, մրմռաց մարդն, ապակոմին ետին քարի մը վրայ պատկած կնոջն է։

— Զոր դու սպաննեցիր։ Օ՛ն, շուտ ասէ, որպէս զի խղճիդ բեռը թեթեւնայ։

— Ե՛ս, զայն մեռած տեսայ հոս հիմա, բայց կենդանութեան ժամանակ տեսած չեմ երբէք։

— Ա՛, այդ չես կրնար կրնեցնել ինձ, տղա՛ս։ եթէ տեսած չէիր երբէք, անոր լուսանկարը չէր գտնուեր թղթապանակիդ մէջ։

— Դրպանէս եղած թղթապանակի՞ն մէջ։ Բայց իսկ չէ այն։

— Բա՛, որո՞ւնն է ուրեմն։

— Այն մարդուն՝ որոյ զգեստին գրպանէն գողցայ։

— Դեշ հնարք չէ այդ, մարդո՛ւկս, բայց ապացոյց պէտք է։ Ո՞ւր գողցար զայն, ե՞րբ գողցար, և ի՞նչպէս մարդ էր գողցուածքդ։

— Քաւակուսեակ գունով զգեստ հագած, սկսվաեան փողոցատակ, կարուզ փեղջրով և դարշ կրքեն։ ձեռնոցներով մարդ մ՚էր, պատասխանեց գրպանախոյզն։

Այս անակնկալ պատասխանին վրայ Բիէտուշ ցնցուեցաւ և երեսին գոյնը չրջեցաւ։

Մէկ խօսքով Ա գլուցին հիմն ի վեր գունդեց կանխակամ գաղտնուած յոյսերուն բոլոր շէնքն, և խեղճ Բիէտուշ սկսաւ վախնալ թէ նոր անմտութիւն մ՚ըրած էր՝ անդամ մ՚ալ խաբուելով։

Ի սկզբան փորձ փորձեց ոտներուն փախթուելի ցանալով համոզել ինքզինք թէ Անգլիացին կը սաեր։

Բայց պատասխանն այնչափ բնականօրէն եկած էր, կակուղ փեղջրով մարդուն նկարագիրն այնչափ ճիշդ էր որ գրպանախոյզն խօսքերուն ճշմարտութեան վրայ կարելի չէր երկրայիլ։

Ուրիշ աւելի զօրաւոր նշան մ՚ալ այս էր, որ գրպանախոյզն՝ իւր վրայ եղած ամբաստանութիւնը լսելուն պէս՝ քաջալերուեր էր, և մինչ ի՛նչ մ՚առաջ այնչափ շփոթեալ կերեւէր երբոր չէր գիտեր իրեն վերագրեալ ոճիրը, Բիէտուշի ըրած բացորոշ յայտարարութենէն յետոյ սիրան անգրպած կը թուէր։

Անշուշտ, թշուառականը ծանր գաղտագրութիւններ ունէր խղճին վրայ, և տագնապալով սրտիւ կը մտածէր թէ ո՞ր յանցանքին վրայ էր խնդիրը. բայց այժմ որ գործը ճշդուած էր, ամբաստանութիւնն ոչ եւս կը վախնէր զիւրը այս գերազանց պատճառաւ որ կրնար ապացուցանել գիւր անմեղութիւն։

Ասկէ զատ, մարդ մը, թէեւ գող, չկրնար այնչափ դիւրութեամբ հնարել այս ասպիսի հաւանալի սուտ մը։

(Շարունակի)

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(32)(

ՕՏԻՐԻՆԷ ՅԻՒ ՊՈՒԱՆՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՒԹԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՊԱՐՈՆ ԼԸԲՈՒԹ ԻՆՔԶԻՆՔ ԿԸ ԵԱՆԿԷ

Զ.

Իւր պեսին աչքը մտնելու և իւր լաճերուն փոքրիկ ժառանգութիւն մը թողու առիթը չէր ուզեր փախցնել։

Բայց այս բարերարդ գիւտին շահն ապահովելու համար, բացարձակապէս հարկ էր որ Բիէտուշ հրապարակաւ գործէր, առանց սոյն տեղէն հեռանալու, և հնար եղածին չափ առանց վկայներու, վասն զի ապահովութեան պարզ գործակալ մ՚իրաւունք չունի ձերբակալեալ մարդ մը պահելու։

Բիկաշի բռնած գողն հարկաւ Բուասիի ճարուն հանդրուանները պիտի պարտէր, նախ պահականոց պիտի տարուէր, յետոյ Կեդրոնական արգելոցն և ապա Մազասի բանտը։

Բիէտուշ՝ սիկարեանին գրպանները խուզարկելով՝ իւր պաշտօնին սահմանէն դուրս ելած էր արդէն։ Ուստի նորէն իւր սահմանին մէջ մտնելու համար կը պարտէր թղթապանակը վերադարձնել՝ ուր գտնի՝ ուր գտած էր, և անոր պարունակութիւնն տուգելու հոգը Կեդրոնական բանտին պահնորդապետին թողուլ։

Բայց Բիէտուշ այսպէս չէր խորհեր. և իրօք պարագային ծանր լինելով թեւ կանանաղանցութիւն մը կրնար արդարանալ։

— Բան գողցունողներէն մէկուն ամբաստանութեան վրայ՝ ձերբակալեցիք այս սրիկան, հարցուց Բիէտուշ պահակ զինուորներուն։

— Ո՛չ, ձեր ընկերը բռնեց զայն՝ երբոր վանառնոցի խանութպանուհւոյ մը գրպանը կը խուզէր, պատասխանեցին երկու պահակները միաբերան։

— Եւ կինն իւր քսակը կը պաշտպաներ քաջարար, յարեց Բիկաշ։ Անգլիացին ձախորդ տեղ ինկած էր։ Կինն ազատեց իւր քսակն և մեկնեցաւ՝ առանց այս սրիկային ձերբակալումը խնդրելու։

— Լա՛ւ. բայց ուրիշներ ալ կան որ այդ կնոջ չափ արթուն կամ ճարպիկ չեն եղեր, վասն զի բազմաթիւ դրամապանակներ ելան վրայէն, առանց հաշուելու սակի շղթաներն ու ժամացոյցներն, ըսաւ Բիէտուշ։ Հաճեցէք ուրեմն դուրս ելել և խմանալ թէ դանդատողներ կա՞ն։

Ընկերք անոնց թէ կրնան վազը սուտիկատութեան պաշտօնատունն երթալ և իրենց դողցուցած բաները ճանչելով ստանալ։

Ես ալ սա Կոռոէր խօսեցնել տամ։

Պահակ զինուորները դուրս ելան, գողն երկու թիւերուն պահպանութեան թողլով։

Դիւանագիրը դուրս ելած էր իւր գրասենեկէն և նոր բերուած դիմումներուն սրահը գնացած, որպէս զի ստուգէ խեղդուած տղուն նկարագիրն։

Ուստի Բիէտուշ մենակ կը մնար Բիկաշի և գրպանախուզին հետ, և ոչ որ կրնար լսել բացուելիք խօսակցութիւնը։

— Մտիկ ըրէ, յարեց Բիէտուշ, ես չար մարդ չեմ. կ՚ուզեմ լաւ խորհուրդ մը տալ քեզ։

Քեզ համար միջոց մը կայ ազատութեան... միակ միջոց մը... ան է խոստովանիլ։ Շատ հաւանական է որ դու միայնակ գործած չես այս սպանութիւն։ Բայանէ ինձ դայս, և եթէ գործին մէջ ուրիշներ կան, ցոյց տուր ինձ. պատուոյս վրայ կ՚երդնում որ անկեղծութիւնդ ի հաշիւ կ՚առնուի... երդուեալ դատաւորք փոյթ չեն... և ճարտար փաստաբան մ՚ալ ունենալով՝ քան տարի բանտարկութեամբ կ՚ազատիս։

Մարդը մռիկ կ՚ելներ ապշեալ դէմքով։ Լաւ կը կենար, բայց յայտնի էր որ քալ կը հաւնար։

— Օ՛ն։ Հարցուց Բիէտուշ դ՚մաք ներսիս, պիտի յանձն առնո՞ւս խոստովանիլ։ Կ՚ինայեմ քեզ թէ կորսցնելու ժամանակ չունիմ, և քեզ այնպիսի պարտներու պիտի ղրկեմ, որք քեզ խօսեցնելու միջոցը գիւրաւ կը գտնեն։ Միայն թէ, նոյն արդիւնքը չունենար ուստի՝ քու օգտիդ համար՝ լաւ կը լինի այժմէն խոստովանիլ։

— Խոստովանիլ ի՞նչ, քաւ դրպանդը բաւական յատակ արտասանութեամբ։

— Հա՛, կը ծսիս վերջապէս, ես քալ գիտէի որ դու ֆրանսերէն կրնաս խօսիլ։

Այժմ պատմէ ինձ գործդ։

— Դուք ալ ինձ չափ գիտէք, որովհետեւ գործի վրայ բռնեցիք զիս։ Դատապարտութիւն ըրի... արդեսաս է... բայց աւելի բան մը չկայ...։ Ցրանսայի մէջ գողերք չեն դատուիր։

— Ապաշ մի՛ ձեւանար։ Խնդիրը դրամապանակ կամ թաշկինակ գողնալու վրայ չէ... ասոր վրայ է։

Բիէտուշ, որ խնամով կը դարձնէր ձերբակալին վրայ ընելիք ազդեցութիւնն, այս խօսքն ըսած ժամանակ յանկարծ լուսանկար այցեւտոմար ներկայեց Անգլիացիին, որ զայն տեսնելուն պէս բրնտանական Աո՛հ բացագանչութիւնն արձակեց։

Բայց դէմքս զարմանք միայն չայտնեց և ոչ սարսափ։

— Կը ճանչե՞ս այս պատկեր, գոչեց Բիէտուշ յաղթական ձայնիւ։

— Այո, մրմռաց մարդն, ապակոմին ետին քարի մը վրայ պատկած կնոջն է։

— Զոր դու սպաննեցիր։ Օ՛ն, շուտ ասէ, որպէս զի խղճիդ բեռը թեթեւնայ։

— Ե՛ս, զայն մեռած տեսայ հոս հիմա, բայց կենդանութեան ժամանակ տեսած չեմ երբէք։

— Ա՛, այդ չես կրնար կրնեցնել ինձ, տղա՛ս։ եթէ տեսած չէիր երբէք, անոր լուսանկարը չէր գտնուեր թղթապանակիդ մէջ։

— Դրպանէս եղած թղթապանակի՞ն մէջ։ Բայց իսկ չէ այն։

— Բա՛, որո՞ւնն է ուրեմն։

— Այն մարդուն՝ որոյ զգեստին գրպանէն գողցայ։

— Դեշ հնարք չէ այդ, մարդո՛ւկս, բայց ապացոյց պէտք է։ Ո՞ւր գողցար զայն, ե՞րբ գողցար, և ի՞նչպէս մարդ էր գողցուածքդ։

— Քաւակուսեակ գունով զգեստ հագած, սկսվաեան փողոցատակ, կարուզ փեղջրով և դարշ կրքեն։ ձեռնոցներով մարդ մ՚էր, պատասխանեց գրպանախոյզն։

Ոչ ապաքէն կրթութիւնն և այժմեան դրութիւնն ի բնէ հակառակ են միմեանց։ Եթէ ժողովուրդը կարդալ սորվի, թօսելու ազատութիւն պիտի պահանջէ։ Եթէ դրել սորվի, չկարենալուած մարդոյ մը սէքաը պիտի զգայ։ Ռուսք ի՞նչպէս կրնան լալ դրացի երկիրներու մէջ տեսնուած երեսփոխանական հասատատութեանց, բաղաքական դէպքերու, ազատ գրախօսութեան և քաղաքային ու կրօնային ազատութեան բարիքը վայելելու և իրենց դատաց ալ փայելելու տալը ժողովրդային իրաւանց վրայօք, և իրենք եւս ազատութեան չտենչալ։ Ոչ ապաքէն միայն դարուս պատմութիւնն իսկ, իւր մեծ առաջնորդութեամբը եւ հսկայ ձեռնարկութեամբը կը դրդռէ եւ կը թեղադրէ Ռուսիոյ ժողովուրդն։ Եւ ո՞րչափ Եւրոպա յառաջ երթայ եւ հեռին թագուր Ռուսիան նոյնչափ զգալի հակառակութիւն մը կը գոյանայ առաջ և իւր դրացեաց մէջեւ, և նոյնչափ աւելի կը բաշձան կրթեալ դասերը տեսնել փրկութեան ու բարենորոգման օրը։

«Այժմեան նախարարութեան կը վերագրեի իւր կարծիքը քաղաքէս արտայայտած լինելու պատիւն Ուրիշ նախարարութիւնմը կրնար դարձուածներու դիմել։ Իսկ նա արտասանեաց է։ Հաբօղներ իւր թշնամութիւնն ընդդէմ ժողովրդային կրթութեան, և ցոյց կուտայ թէ հաստատապէս որոշած է բան կարի անձուկ սահմանաց մէջ չրջափակել զայն։ Այժմեան դրութեան հիմնական բարենորոգման համար պէտք է գործոց գլուխն ունենալ նախարար մը, որ միտքը դրած մի նիզ ինքնակալութիւնն ատիճանապէս վերածել չսիաւոր միապետութեան մը։ Բայց այսպիսի «յեղափոխական» նախարար մը չի կրնար չահիլ նոյն իսկ ինքնակալին վստահութիւնն։ Ուստի, օր մը կամ այժմեան բացարձակ դրութիւնը պիտի ջնջուի, և կամ ռուս ազգը պիտի վերադառնայ իւր նախկին բարբարոսութեան, յորմէ տակաւ դուրս կ'ելնէր, և լուսաւորութեան ու ինքնավարութեան մեծ ընդունակութիւններ ցոյց կուտար։ Եւ պէտք է գիտնանք թէ Եւրոպա ամեն բարիք կրնայ յուսալ ազատ Ռուսիայէ մը, և ամեն չարիք սպասել դերեցեալ և խաւարեալ Ռուսիայէ մը։»

ՁԱՆԱԶԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՈՁՆԶԱԿԱՆԸ։ Ալեքսանդր Բ. կայսեր սպանման առթիւ «հանրային ապահովութեան պահպանման համար» եռամեայ պայմանաժամով հաստատուած բացառիկ միջոցներն այս օրերս երեք տարոյ համար ևս երկարաձգեցան ի Բեղրսբուրկ և ի Մոսքուա, առաւելագոյն արթնութեամբ հսկելու հրահանգով, որ կայսերական հրամանաւ որուեցաւ ոստիկանային իշխանութեանց։ Թուսիոյ միւս գաւառաց մէջ նոյն բացառիկ միջոցներ մէկ տարոյ համար միայն երկարաձգեցան։

ԿՂԵՐԱՑԻՆԵՔ Ի ՊԵԼՃԻԱ։ Ազատականաց փաստաւոր ցոյցէն յետոյ, որք թափոր կազմած ամենայն բարեկարգութեամբ շրջեցան Պրուսէլի փողոցներուն մէջ, և ապացուցին թէ աւելի քան երկու միլիոն Պելճիացիք հակառակ են նախարարութեան կրթական կղերամիտ օրէնքին, կղերային կուսակցութեան ըրած հակացոյցը խղճալի եղը մ'ունեցաւ։ Կղերայինք շատ դիւրացիներ թերել տուած էին չրջակայքներէն Ազատականաց խօսքին նայելով դրամական պարգեւ բաշխելով, և այսպէս իբր 2 միլիոն Ֆրանք ծախք ըրած են։ Բայց կազմուած թափորը միութիւն չուներ։ Տեղ տեղ Ազատականաց խումն բաղմութիւն խառնուելով Կղերայնոց թափորին, ընդհատեց զայն, յորմէ կռիւներ ծագեցան։ Ժողովուրդը պատուեց Կղերայնոց դրօշներն ու խորհրդանշաններ, և տեղ տեղ նոցա ճամբան ընդհատեց։ Թափորը բոլորովին չփոթեցաւ, ցոյցն ակնաբեկի հանգամանք մը չունեցաւ, և քանի մը հարիւր անձինք ծանրապէս վիրաւորեցան։ Վիրաւորեալց մէջ են Ֆերակոյտի կղերային անդամ և Երեսփոխան մը նոյն կուսակցութենէ։ Հարկ եղաւ որ ոստիկանութիւնը միջամուտ, ցոյցը ցրուէ և չատ մարդիկ ձերբակալէ։ Պրուսէլի ժողովուրդն աւելի Ազատականաց կը համակրէր քան Կղերայնոց։ Այսու ամենայնիւ Ֆերակոյտը քուէարկեց կրթական նոր օրէնքը։ Կը մնայ տեսնել թէ Թագաւորը պիտի վաւերացնէ՞։

ԱԼՊԵԱՆ ՆՈՐ ՆԵՐԲԵՆՈՒԼԻՆ։ Ալպեան լերանց տակէն ներքնուղիս (Թնէլ) մը մէջէն անցնող նոր երկաթուղին է Արլպէրիի երկաթուղին, որոյ վրայէն առաջին անգամ կառախօսքը անցաւ սեպտ. 6ին։ Կառախօսքը Թիրոլի կողմէ Լանտեք քաղաքէն մեկնելով, 6 ժամ յետոյ հասաւ Պրուսէնտ։ Բացման հանդիսաւոր արարողութիւնն Ա. Բարիոյ Կայսեր ու դահաժառանգ իշխանին ներկայութեամբ տեղի պիտի ունենայ սեպտ. 20ին, այս չաբաթ օր։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ՅԱՅՏԱՐԻԿԻ։ Նոյն միջոցին յորում Անգլիա Ափրիկէի արեւելեան եզերքն, Հնդկաստանի ճամբուն վրայ, նոր աշխարհակալութիւն մը կ'ընէ, գերմանական Բամիսէրը կ'ամբողջացնէ արեւմտեան հարաւային Ափրիկէի եզերաց վրայ ընդարձակ երկրի մը խաղաղական ալարհակալութիւնը։ Տիբրպանէն առ Թաչէ զրկուած հեռագրոյ մը նայելով, գերմանական դրօշին պաշտպանութեան ներքեւ դրուած երկիրը կը տարածի հարաւային լայնութեան 18 րդ աստիճանէն մինչեւ 26 րդ աստիճանն, ի բաց առեալ ծովախորշ մը, որ Բարեյաւոյս Հրուանդանի անգիական գաղթականութիւնը կը պահանջէ իբրեւ իւր սեփականութիւն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Հետեւելով Ֆրանսական կառավարութեան քաղաքավարի ընթացքի, որ Պատուոյ Լեգէոնը առաւ Տոք. Քոխի, Վիլհելմ Կայսրն այս օրերս գերմանական պատուանշաններ սիրտ տայ Ֆրանսացի երկու ազգոյց, (Պ. Պ. Ուշնա և Քրէպս), որք օդ ապարիկի նոր և կարեւոր կատարելագործման մը հեղինակ հանդիսացան մեքենաշաւիղ և զեկաւոր օդապարիկ մը չինելով։

ՔՈՐՆԷՅԼ։ Ռուսն քաղաքը ցոյց մը կը կազմակերպէ ի պատիւ Ֆրանսական ազգերութեան հօր՝ Քորնէյլի, նորա մահուան երկրորդ հարիւրամեկին առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 1684 հոկտ. 1։ Քորնէյլ ծնած է ի Ռուան 1606 յունուար 6ին։ Հանդէսը կազմակերպող յանձնախմբին կը նախագահէ Վիքտոր Հիւկօ։ Հանդէսը տեղի պիտի ունենայ հոկտ. 12ին կիրակի օր։

ՌՈՒՍԱՍ Ի ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ։ Լսելոյն լրագրեր կը հրատարակեն թէ երկու սուս ազգք, իբրեւ բնիկ ծպտեալ, կը շրջին ի Քաշքրպան, և Քաշմիրի սահմանագլուխը քննել կուզեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայոց Երէկ մեր դարձի վիճակի մէջ կը գտնուէր։

Հաճելի բռնի ամուսնութեան դէպքին վրայ մինչեւ երէկ երեկոյ ալ պատասխան հասած չէ Պատրիարքարան։ Կ'երեւի, թէ Հաճելի առաջնորդարանը իր պատասխանը խնդիրն իւր բուն վիճակէն տարբեր գոյներով ներկայացնելու, և յանցաւորները արդարացնելու համար։ Մակայն յիշեալ Առաջնորդարանը պարտ դիտնալ, թէ ամենայն անաչառութեամբ քննութիւն պիտի կատարուի, և եթէ հարկ լինի՝ կայսերական կառավարութենէն պիտի սեղրուի յանակապէս քննիչներ հանել։

Այս առթիւ կը ծանուցանենք Արեւելքի տեսչութիւնը, թէ պատարաստ է ամենայն դիւրութիւն ընծայել և փաստաթղթեր կազմել օրիորդ Նարկիզի ծնողաց համար, որպէս զի կարենան իրենց դատն արդարութեամբ յառաջ տանիլ։

Զարշամպայի առաջնորդական տեղապահ Արժ. Տ. Մաթեոս Ծ. վարդապետ երկուշաբթի Կրօնական ժողովոյ ներկայացաւ յիշեալ վիճակի ժողովրդեան խնդրանաց համար, որ է՝ Զարշամպայի թեմէ իրրեւ ուրոյն առաջնորդութիւն մը որոշել և վաւերացնել։ Կրօնական ժողովս պատասխաններ է նորին Արժանապատուութեան, թէ այդ խնդրոյն կարգադրութիւնը Խառն ժողովոյ կը վերաբերի, և թէ՝ Խառն ժողովոյ առաջիկայ նստին պիտի ներկայանալ։

Ազգային վարչութեան Քաղաքական ժողովը՝ Ղազարոս Խորհրդարանին մէջ կ'ընէ այսօր շաբաթական նիստը։

Պատրիարքարանը կը բանակցի երէկուայ պաշտօնական հետ՝ երաստղիմայ պատուոյ ինպատ հանդանակութեան խնդրոյն վերջնական կարգադրութեան համար, և յոյս կայ թէ ի մօտոյ գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը կը լինի։

Կը լսենք թէ Տիկին Սրբուհի Տիւսաբ իւր հրատարակչին՝ Զէնեիրճեան էֆէնտիի յանձներ է իւր երկրորդ երգն, ՍԻՐԱՆՈՒՇ անուն, որ Մայտայի կրկին ընդարձակութիւնն ունի։ «Սիրանոյշ» հրատարակ կենդ գրեթէ մէկ ամիսէն։ Նոր վէպին գլխիր չատ չափաւոր պիտի լինի բազդատմամբ նախորդ հրատարակութեան գնոյն։ Ոմանք փոփոխ յայտնած են նորա հրատարակչին թերթ առ թերթ սատանայու նոր երգն, չսպասելու համար ամբողջին տպագրումն։

Կ. Պոլսէն թղթակից մը կը չարաբնակէ Մարիա հրատարակեալ Սպաներէն հանդիսի մը մէջ կարեւոր տեղեկութիւններ հաղորդել մեր ազգին անցելոյն և ներկային վրայ։ Յօդուածին վերջին մասերուն մէջ կը խօսի գրեթէ խառնարարար կամ ազգիկոսական խնդրոյն վրայ և Պալաժէնան առաջ բերելով, կը յիշատակէ անոր գլխաւոր պայմանները, բանական մանրամասնութեամբ և դիտողութիւններով։

Թիֆլիսու Ուսումնարանաց ընկերութեան Երեսփոխանական ժողովոյ ներկայ տարեշրջանի փակման նիստն տեղի ունեցաւ այս կիրակի ի Կենդրոնական վարժարանի Դպրանոցի, ի ներկայութեան 13 երեսփոխանաց, որ ժողովոյ իսկական մեծամասնութիւնը կը կազմեն։

Նախորդ երկու նիստերու տեսնագրութիւնները փաւերացնելէ յետոյ, ժողովը՝ Գործադիր ժողովէն եկած առաջարկութիւնն ընդունելով՝ ընկերութեան հաշուակալ անուանեց Գէորգ Սահակեան էֆէնտի Ց. փսէփեան, և Ծախսարար անուանեց Պապ գիս էֆէնտի Նարբեան։

Ժողովն տխուր հետեւ իւր օրակարգին անցնելով, վիճակաւ դադրեցոյց 15 երեսփոխաններ, որոց տեղ նոր ընտրութիւն կատարեց։ Ցնծալի ընտրողական ծրագիր մը, խմբագրելով և ընդունելով, հրաժարական տալ ընդունեցաւ։ Ընտրական ծանձնաժողով մը կազմեց որ պաշտօն պիտի ունենայ՝ բան քննարկելով՝ ընկերութեան անդամոց 15 նոր երեսփոխաններ ընտրել տալ, որով երեսփոխանաց թիւը պիտի վերածուի 30ի։ Դիւանէն արտասանեալ փակման ճառով մը նոստալգիանը փակուեցաւ ըստ կանոնի հկատե հրեր ամայ սիրոյը բանալու պայմանաւ։

Ահաւասիկ երեսփոխանական ժողովէն ընտրեալ 15 նոր երեսփոխանաց ցանկն։

Դեր. Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոս Խոսրովեան
Մեծ. Տեսարք.
Գասպար էֆէնտի Նէ.ճիէ
Կարապետ Սէֆէրեան
Տիրան Նազարեան
Գրիգոր Իճատճեան
Սերովբէ Խաչատերեան
Յակոբ Պիւրիւճեան
Յովհան Փարադաչեան
Ասատուր Թէլեան
Դարեգին Նուրեան
Պօղոս Ծաղիկեան
Յակոբ Մելիքեան
Մելքոն Կիւրեան
Համբարձում Միրզայէլեան
Նազարէթ Պողոսեան
Ահաւասիկ Ընտրողական Յանձնաժողովոյ անդամոց անուանքն.
Դեր. Տ. Մատթէոս Եպիսկ. Խոսրովեան
Վահրամ էֆէնտի Մարգարեան
Համբարձում էֆ. Միրզայէլեան
Յակոբ էֆ. Դարեան
Պօղոս էֆ. Քէշիշեան

Սամսթիոյ Սահակեան Յանուց ընկերութիւնն հետեւեալ հաշուեկիռն յղելով մեզ, կը ծանուցանէ այս առթիւ թէ ընկերութիւնն իւր վարչական կազմակերպութիւնն կատարած ըլլալով՝ իւր գլխաւոր նպատակի գործադրութիւնն ընելու վրայ է։ այն է Սամսթիոյ ազգային երկաթեա վարժարանց բարոյական կացութիւնն ապահովել և նիւթապէս եւս օգնել։ Եւարդէն ըստ այսմ տեղւոյն Թաղական Խորհրդին հետ բանակցութեան մէջ է։

ՀԱՆՈՒԵԿԵՌԻՆ
Հանդիսաւոր 16ըդ տարեշրջանի Ս. Սահակեան Սահակ ընկերութեան Սամսթիոյ
ի 17,29 Յունուար 1884

ՄՈՒՏՔ

221 հատ կերակրոյ տոմսակներէ զրաւ	4420
369 » մարդ տոմսակներէ (ձեռքէ ծախուած)	738
765 » » » (տպարանին գրուած ծախուած)	1530
Պրէֆէներէ հասոյթ	1260
զրուշ	7948

ԵԼՔ

Կերակրոյ ծախք	զրուշ 1552·25
Պրէֆէի ծախք	761·75
Զարդու նիւթեր	104·25
Նուագածուաց	900
Տպագրական և այլն ծախք	201
Մասնաւորաց վարձք եռ նուէր	538
Այդ՝ Հիւանդանոցի նուիրեալ	540
Պատասխ դրամ ի տնտուկի	3330·75
զրուշ	7948

Հաճարակալ Գանձապետ
Մ. Ճաղեան Տ. Զէյնէան

Ինչպէս կանխաւ ծանուցած էինք, այս կիրակի երեկոյ շրեղ կերպիւ կատարուեցաւ Մարդի գիւղի ուսարանին թատրոնին մէջ ի նպաստ թատրոնի Արժ. լուսնեան երգչեւ վարժարանաց ներկայացումն։ Մեծ բազմութիւն ներկայ գտնուեր է և գոհացուցիչ արդիւնք արտադրեր է ներկայացումն։ Այս կը թեթեւ ան ձեռնարկին յաջողութեան դիրքաւորարար աշխատած են Զայեան վեր. Ելիսա էֆէնտի, և մեծ. Կարապետ էֆէնտի Բիւրբիճիանցեան։ Ներկայացումն յետոյ, Արժրանեաց վարժարանի օրիորդաց ձեռագործաց վիճակահանութիւնը կատարուեր է ամենայն կանոնաւորութեամբ։

Արձագանգի մէջ կը կարդանք.

«Ռուսական Սարինսի մէջ տարարուում է Պ. Ի. Ելրդի մի յօդուածը «Նիկոլայոս կայսր այցելութիւնը Կոմիսարի 1837 թը.»ին։ Յօդուածը լիքն է զանազան հետաքրքիր տեղեկութիւններով մեր երկրի վերաբերութեամբ։ Ցառաջ ենք բերում նորանից հետեւեալ կտորը.

«Սարդ պարարդից կայսրն ուղեւորուեցաւ Էջմիածին։ Երեք վերստ անցնելով դէպի վանքը, կայսրը ոգորմածաբար բարեւեց իւր հանդէպ գուրս եկած Հայոց Յովհաննէս կաթողիկոսին, մի փոքր էլ անցնելով վաղարշապատում, որ մի ժամանակ Հայոց արքայանիստ քաղաքն է եղած, դիմեցաւ 12 եպիսկոպոսների և Հայոց հոգեւորականաց կողմից, որոնք եկել էին խաչով ու խաչվառներով։ Մատնելով տեղական նիստոս եպիսկոպոսին, կայսրը համբուրեց խաչն ու տեւտարանը։ Իսկ ինքը կաթողիկոս յառաջ անցաւ Էջմիածնայ Ս. Ցանարը, ուր և ընդունեց արքայական ուղեւորին համաւոտ, աղու և դէպքին յարմար բառախօսութեամբ։ Ժամերգութենից յետոյ կայսրը ցանկացաւ դիտել վանքի թանգարանը, որի մէջ յայտնի էր կաթողիկոսական հիւսուածք թագը։ Բայց որքան մեծ եղաւ կայսեր զարմանքը, որք խոշոր չափեղանները որոնք թագի ամենագեղեցիկ զարդերն էին, կեղծ յայտնուեցան։ . . .

«Հնագարան տանարի կամարների տակից կայսրն ուղեւորուեցաւ դէպի վեհարան, ուր միայնակ մնաց Յովհաննէս կաթողիկոսի հետ, թարգման ունենալով Էջմիածնի սիրելի տալ, որով երեսփոխանաց թիւը պիտի վերածուի 30ի։ Դիւանէն արտասանեալ փակման ճառով մը նոստալգիանը փակուեցաւ ըստ կանոնի հկատե հրեր ամայ սիրոյը բանալու պայմանաւ։

Ահաւասիկ երեսփոխանական ժողովէն ընտրեալ 15 նոր երեսփոխանաց ցանկն։

Դեր. Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոս Խոսրովեան
Մեծ. Տեսարք.
Գասպար էֆէնտի Նէ.ճիէ 9
Կարապետ Սէֆէրեան 9
Տիրան Նազարեան 9
Գրիգոր Իճատճեան 9
Սերովբէ Խաչատերեան 9
Յակոբ Պիւրիւճեան 9
Յովհան Փարադաչեան 8
Ասատուր Թէլեան 8
Դարեգին Նուրեան 8
Պօղոս Ծաղիկեան 8
Յակոբ Մելիքեան 8
Մելքոն Կիւրեան 7
Համբարձում Միրզայէլեան 7
Նազարէթ Պողոսեան 7

Ահաւասիկ Ընտրողական Յանձնաժողովոյ անդամոց անուանքն.
Դեր. Տ. Մատթէոս Եպիսկ. Խոսրովեան
Վահրամ էֆէնտի Մարգարեան
Համբարձում էֆ. Միրզայէլեան
Յակոբ էֆ. Դարեան
Պօղոս էֆ. Քէշիշեան

Յաւօք սրտի կը ծանուցանենք որ մեր ազնուագոյն բարեկամներէն Նորատունկեան Մկրտիչ էֆէնտի որ մի քանի ամիսներէ ի վեր տաժանելի հիւանդութեամբ կը ծառայէր՝ այս առաւօտ իւր մահկանացուն կնքեց ի Մեծ Կղզի, ուր փոխադրուած էր բժշկաց խորհրդով։

Մկրտիչ էֆէնտի հազիւ 25 տարին բոլորած է, և ամեն անձք որ ինքը ճանչցան, գիտեն թէ ի՞նչ մեծ կորուստ է իւր մահը, թէ՝ իւր ընտանեաց համար, և թէ՝ ազգին համար որոյ օգտակար անհատներէն մին ըլլալ լիովին կը խոստանար։

Հանգուցեալին յուղարկաւորութեան հանդէսը պիտի կատարուի, վաղը հինգշաբթի, առաւօտեան ժամը 4ին, Իւսկիւտար Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ, ուստից մարմինը պիտի փոխադրուի Պալար պարտի գերեզմանատունը։

Խմբագրութիւնս իւր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ մեր բարեկամին դժբաղդ մօրն և համայն նորատունկեան ընտանեաց, որոյ ամեն ջանքերն անօգուտ եղան այս տխուր վերջաւորութիւնն արգիլելու։

ԱԶԴ

Պէշիկթաշի Մաքրուհեան վարժարանը կառավարչութեան և ձեռագործի համար վարժուհիի մը պէտքն ունի։ Պատրաստութիւն ունեցողն կը հրաւիրուի ի թղթական խորհրդարան Պէշիկթաշի, առաւօտեան մինչև ժամը երկու, և կիրակի մինչև ժամը 3։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝
Իւրայի երկրորդ ատիճան տարեցաւ՝ ճարտարապետ Եանգօ Եուվանիս էֆէնտիի։

Մէնթէշէի կառավարիչ կարգեցաւ՝ Պուրսուրի սանջակին կառավարիչ Միւմթազ պէյ։

Քարերդի Նահանգին կրթական տեսուչ կարգեցաւ՝ Ալի Բիւշրի էֆէնտի։

Երկրորդ ատիճանի Մէճիտիէ Ֆրանսական հանրապետութեան նախագահին պատասխանն գլխաւոր հրամանատար Բիթիէ զօրավարին, և նախարարապետին անձնական գլխաւորին տնօրէն Պ. Հարրի Մարալի և հաշուակալ Պ. Հարրի Բօզի։ Երրորդ ատիճանի Մէճիտիէ Ֆիւնտայի երգեցիկ նախարարութեան հաշուակալ Պ. Մորլէի, չորրորդ ատիճան արտաքին գործոց պաշտօնատան հաշուակալ Պ. Ֆերմենան Բօժի։ Նոյն կարգի զանազան պատուանշաններ տրուեցան նաև Ֆրանսայի կառավարական պաշտօնէից մէնց, և չորրորդ ատիճանի Օսմանիէ՝ Տիմեարդի Ֆրանսական դեր հիւպատոս Պ. Քոսէրիի։

Թարիգ իլլոյ ծանուցած է այսօր, թէ Բ. Դուռը դարձեալ եօթը զինուորական բժիշկ որոշած է՝ որպէս զի առաջնորդապահական միջազգային ժողովոյ նիստերուն ներկայ գտնուին անպատճառ։

Կիմանամք, թէ ստոյգ չէ Թարիգի Սիմանտարէն առնելով հրատարակած այն զրոյցը, թէ մայրաքաղաքիս անգլիական դեսպանութեան համայ Սրբ Լայարտ պիտի յաջորդէ Լորտ Տըֆրէրին։

Ինչպէս ծանուցած էինք, Լորտ Տրֆրին երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս, ու հանդէս դեսպանք ու դեսպանուհիք յուզարկ դացին։

Արեւելեան երկաթուղեաց միացման համար կարերական կառավարութեան կողմէ պատրաստուած պարմանագրի ծրագրին ի պատասխան Պ. Հիրշի մատուցած հակառաջարկին թարգմանութիւն ստացած է և հանրագուտ չինութեանց պաշտօնատան կողմէ Բ. Դրան ներկայացուած։ Հաւանաբար այդ պաշտօնագիրք այսօր պետական խորհրդոյ կը ներկայացուին։ Այդ հակառաջարկներու պարունակութիւնը ճիշդ կերպով յայտնի չէ տակաւին, բայց ըստ Էքսպրէսի ընդհանրապէս կը կարծուի որ կարելի պիտի լիսի համաձայնութիւն գտնել անոր վրայ։ Այս կերպով գործերը բաւական կը դիրանան, վասն զի Վիէննայի մէջ չորս պատուիրակաց կողմէ կնքուելոյ յմանագրոյն համաձայն, մի քանի օրէն կը լրանայ այն պայմանաժամ յորում Բ. Դուռն ստանձնեաց երկաթուղեաց միացման գծերու շինութեան համար ձեռնհաս անձանց հետ կարգադրուած ծրագիր մը ներկայացնել պարտաւոր է։

Թարիգ կրսէ թէ հակառակ եղած զրոյցներուն, Պուլկար կառավարութիւնը բնաւ չմտնդեր որ Պ. Վուլբովիչ Ն. Պօլսոյ դուլկարական գործակատար ընդունուի։ Բ. Դուռը վերջին օրերս որոշ կերպիւ պատասխանած է պուլկարիոյ առաջարկին ի Սոֆիայի կառավարութիւնը կրկին դիմում չէ ըրած։

Հեռագրայ և թղթատարութեանց փոխ-տնօրէնը նախընթաց օրը Բ. Դուռն երթալով ներքին գործոց նախարար Բարձր. Էտհէմ փաշայի հետ խորհրդակցեցաւ այն բարենորոգմանց վրայ, զորս հարկ է գործադրել եէնի ճամբի թղթատարական պաշտօնատան մէջ, առաջքն առնելու համար այն զանգմանց որոց մին յայտնուեցաւ վերջին օրերս, այն է 1,500 ոսկւոյ դատաստարարներու գողութիւն։ Այս խնդրոյն նախնական հարցաքննութիւնն աւարտելու մօտ է, և յանցաւորք ի մօտոյ եղեռնական ատենի ընդհանուր դատախազին պիտի յանձնուին։

Անուղղակի տրոց վերատեսչի խորհրդական Պերթրամ էֆէնտի՝ որ ժամանակէ մը հետէ Դերմանիա կը գտնուէր, երէկ մայրաքաղաքս եկաւ։

Երէկ 380 նոր զօրք մայրաքաղաքս հասնելով պէտք եղած տեղերը զբաղուեցան։

Միխայիէլ Նայիպ կարգեցաւ Մելասի Նախարդ Նայիպ Նէչաթի էֆէնտի, և մեներս կուղղորի ի պաշտօնատեղին։

Ամերիկացի Պերան զօրավարին հը նարած և Թօվհանէի գործարանաց մէջ պատրաստուած Եարանէլ փամփուշտներու մէկ փորձը կատարուեցաւ այս չաբթու ի Զամալճա Վէհ. Սուլթանին հրամանաւ։ Մինչև ցարդ գործածուած փամփուշտաց այն ձեւով պատրաստուած են որ որոշեալ ժամանակի մէջ կը պայթին, որով եթէ ուժգին հով մը կամ այլ ինչ յապաղէ անոնց ընթացքը, որոշեալ տեղը չհասած կը պայթին և օգուտ չեն ունենար։ Իսկ Պերան զօրավարին հնարած փամփուշտը դիւրաշարժ դրութեամբ շինուած է և որոշեալ ան դամներ ինք իր վրայ հրավիրէլ յետոյ միայն կը պայթի, և այսպէս անպատճառ կը հասնի սահմանեալ կէտին։

Օսմ. բանակի բազմաթիւ սպայք ներկայ են եղեր կատարուած փորձին, ու մեծ յաջողութեամբ կատարուեր է։

Կայսերական Արգատի շոգենաւն՝ որ 5–6 ամսէ հետէ նորոգութեան ենթարկեալ էր աբքանի նաւարանին մէջ, երէկ դուրս հանուեցաւ նորոգութիւնը լրացած լինելով։

Օգոստ. Սուլթանի թիւրապահներէն Իսմայիլ Հաքգը փաշա 10 օրէ հետէ հիւանդ է։

Տրապիզոնէն գրեր են առ Թերճէմանը-Հաքիգաթի, թէ այս տարի ի Թուրքիա և մանաւանդ Ասիոյ կողմերը երկրագործութիւն արգիւնաւոր է, և թէ՝ կարնոյ ու Բաբերդի կողմերէն բազում արմատիք ու ալիւր կը փոխադրուին Տրապիզոն, և դիներն կարի յոյժ ակնալ են։

Ցաւ կը ծանուցանէ թէ իւր տնօրինութեան կողմէ Բերայի պատժական ատենին առջեւ Սգամարդ լրագրոյ տնօրէն Պ. Հանլիի դէմ բացուած պատուոյ գաւոր վերջացեր է։ Պ. Հանլի վեց ոսկի տուգանաց և գաւառական ծախուց դատապարտուեր է, իւր լրագրին մէջ Ցարի դէմ նախատանից յօդուածներ հրատարակելուն պատճառաւ։

Մարտիրոսի Շէյխ Մէհմէտ Նասիր էֆէնտի, որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուէր, Ափրիկեան Տրիպոլիս ուղղուեցաւ Մախսուսէի ճանիկ չգնաւով։

Ծովային պաշտօնատան կողմէ Շերբէյի–Խայրիէի վարչութեան դէմ բացուած դատի մը պատճառաւ, այս առաւօտ դատական դարձագիր ժողովոյ (իճրա ճէմ,էյիթի) կողմանէ երկու պաշտօնակալք Իւսկիւ տարի չգենաւուց նաւաճանգիստն երթալով՝ սկսեր են առնուլ գրաւել յիշեալ շոգենաւուց հաստոյթն։

Մայրաքաղաքիս սպանիական դեսպանատան թարգման Պ. Թ.մենի՝ որ քանի մը ամէ հետէ անկոյսոյ կը ծառայէր, երէկ առաւօտ մեռաւ։

Ռուսական դեսպանին երկու որդիքն, որք իրենց արձակուրդն անցնելու համար մայրաքաղաքս եկած էին, Ռուսիա վերադարձան։

Յաւօք կիմանամք թէ հաշուակալ Թեան դիւանի նախագահ Վսեմ. Զամիլ Յովհաննէս էֆէնտիի առողջական վիճակը գոհացուցիչ չէ և վերջին օրերս բաւական ծարացած։

Երէկ 2000 ոսկի փողերանոցը զբաղուեցաւ օսմանեան Պանքայէն, մանր դրամ կոխելու համար։ Ինչպէս արդէն ծանուցած ենք, մինչեւ 50,000 ոսկի պիտի լինի այդ դումարն։

Արքունի փողերանոցի մէջ Զաքմագ Արբահամ ագա անուն ազգային մը բազմաթիւ տարիներէ հետէ հաստատեալ առանձին լոյս մը ունի, ուր մայրաքաղաքս և երկրին ամեն կողմերէն ոսկերիչք արծաթախառն փոշեկոյտներ կը զրկեն ամենայն վստահութեամբ, և Աբրահամ ագա ամենայն ճարտարութեամբ կը մաքրէ կը զտէ։ Արքունի փողերանոցն ալ այսպէս ամենայն վստահութեամբ Արբահամ աղայի կը յանձնէ փոշեկոյտներուն զտման գործը, և մինչև ցարդ որեւէ կասկած եղած չէ նորա վրայ, որ հուչակաւոր է միանգամայն ազգասիրութիւն, որոյ անդամք հարիւրաւոր տարիներէ հետէ փողերանոցին մէջ ծառայած են միմեանց գործով ամենայն հաւատարմութեամբ, և նշանաւոր ու սիրելի հանդիսացած են։ Արդ՝ ցաւելով կը լսուի, թէ փողերանոցի սենեկապետաց միոյն չարախօսութեամբ, ոտոիկանութիւնը յանկարծ փակեր է Աբրահամ աղայի գործարանը, և զինքը գիշերայն ձերբակալեր, բանտարկեր ու քննութեան ենթարկեր է առանց գիտութեան փոշերանոցի վերատեսչին, և ապա ընդերաքննութեամբ արձակեր է, այլեւայլ կողմերէ նորա համար տրուած վկայութեանց վրայ։ Ոչ ոք կը տարակուսի Աբրահամ աղայի հաւատարմութեան վրայ, և յոյս կայ, թէ ոստիկանութիւնն ալ հուսկ ուրեմն արդար քննութենէն ետքը պիտի համոզուի և բազմամեայ աշխատաւոր, գործունեայ և փայլաւոր մէ մը առաքինի ու զոհ չպիտի տայ սեսեկապետի մը բանարկութեան ու չարախօսութեան։ Արդէն փոշերանոցի Վսեմ. Վերատեսուչն ալ գիտցուութիւններ բրեր է ոստիկանութեան՝ փոշերանոցի պաշտօնական մը առանց իւր գիտութեան ձերբակալուելուն և նորա գործարանը փակուելուն համար։

Ցունական Քօնսթանթինուբօլիս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ քանի մը Ռուս քահանայք փոփոխ յայտնած լինելով կ. Պոլսոյ չրջակայքը բնակութիւն հաստատել, բաւական տարածութեամբ հող գներ են ի Մալթեփէ, այն կողմն՝ ուր կը բարձրանար երբեմն Բիւզանդեան կայսերաց ամարային պալատն՝ զոր կառուցած էր ժամանակաւ Ալիբոխս Կոմնենոս կայսրն։ Այդ հողերն ընդարձակ գետնուղիներ կը պարունակին, նոյն թուականին մեացած, և ուռուս կրօնաւորք մոտագիր են վանք մը հիմնել այս տեղ։

Նոր–Օրլէանի, Աւվերսի և Բէշթայի մէջ բացուելիք Արուեստաց հանդէսներուն համար վաճառք և այլն զրկել ուզողները՝ կը հրաւիրուին առ ատարան պաշտօնատունն՝ առ վերատեսչութիւն վաճառականութեան, մինչեւ ներկայ ամսոյս վերջը, պէտք եղած ծանօթութիւններն առնելու համար։ Նահ կամ ինաս զրկողին պիտի վերաբերի։

Սէլանիկի մէջ ազգատասիրամ ընկերութիւն մը (Էմիլիթեթ մուհիպանիին) կազմուած է մահմետական երիտասարդներէ, մուրալու ամաչող և գործելու անձեռնհաս կարօտեալց օգնելու նպատակաւ։ Ընկերութիւնը քանի մը աւուրց մէջ 30 ոսկի հանդանակեր է։ Ընկերք մէկմէկ փոքրիկ չաբաթական պիտի վճարեն։ Այս ընկերութիւնը Բամազանի մէջ խումբ մը կարօտեալց նպաստեր է, և ընկերք Օդոստ. Սուլթանի գահակալութեան տարեդարձի օրը լուսավառութիւն ըրեր ու հանդէս կատարեր են՝ ծախքը իրենց անձնական վճարելով։

Կը լսեմք, թէ տակաւ ամիս մը յառաջ Թօփգափուի մէջ պատահած հրդեհը կոչնաճառ Պեարսոն տունէն եղած է, և ոստիկանութիւնը ձերբակալելով նորա տան պահապանը, երաշխաւորութեան ենթարկած է։

Ամենք հրատարակեալ «Արեւելեան հանդէս»ի ի Թուրքիա մուտքն արգիլուցաւ կայս. կառավարութեան հրամանաւ։

Թղթատարական փարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սարբեարի մէջ նամակատուն մը հաստատուած է որ նամակ կընդունի թէ Թուրքիոյ դպրատաց և թէ օտար երկիրներու համար։

Ղալաթիոյ մաքսատան երկրորդ գանձապետ Ղալիպ էֆէնտիի դատաստանը վաղը պիտի սկսի քաղաքապետական պաշտօնատան վարչական խորհրդոյ առջև։ Կալիպ էֆէնտի մամբասանուած է թէ 60,000 ղրուշ իւրացուցած է յիշեալ մնուակէն։

Շքոտրայէն առնուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ կեդրոնական կառավարիչ Եուսուֆ Զիա փաշա վերջերս նաւ մը կասեցուցած է, որ Գարատաղի դրօշակ կը կրէր, և նաւուն մէջ խուզարկութիւն մ'ընել տալով 101 ռեվոլվէր և 7,500 փամփուշտ գտնուեր են, զորս գրաւեր է։ Զիա փաշա ուզեր է նաև նաւապետը ձերբակալել, բայց սա աւտրիական հպատակ լինելուն, չէ կրցեր։

Սէլանիկի հանգուցեալ հռչակաւոր Օրնոս պէյի ազգատոհմին դլուխ Մէհմէտ Շէֆիգ փաշա՝ քաղաքին Սոսաթ. լը–ձամի քով գտնուած վարժարանն իւր անձնականէն վերանորոգեր է։

Քանի մ'օր յառաջ Շիշլի երկաթուղիներ կռուի բռնուելով մէկը միւսին վրայ հինգ անգամ բէվոլվէր պարպեր է բայց չէ կրցեր մը սսել, և յայնժամ զինուորք ու ժանտարմայք հասնելով երկուքն ալ ձերբակալեր են։

Երկուշաբթի նալբ–Բէօյլի առջև դիակ մը տեսնուեցաւ, որպ գլուխն, աջ բազուկն և ձախ բազկին մէկ մասն չկային։ Ոստիկանութիւնն սկսած է կատարել պէտք եղած քննութիւնը։

Ընթերցողը կը յիշէն անշուշտ թէ իւսկիւտարի ընդհանուր դատախազ Հաճիի պէյ անցեալները Պասմաճի Միհրան երիտասարդը տունը առնելով դանակոծած էր և թաղեցաւոց ընդհանուր զայրոյթը գրգռած։

Թարիզ կիսանայ թէ՝ Հաճի պէյ պաշտօնանկ եղեր է եւ հակառակորդ գռեհիկ երգ մը շարադրեր են, յորում նախկին ընդհանուր դատախազի արարքը կը պատմուի և ոստնաւորին իւրաքանչիւր տողը Մէհրան անուամբ կը վերջանայ։

Նախընթաց երեկոյ Թոփհանէյի կողմը Պազիլի անուն ներկարար մը դանակով ծանրապէս զարկաւ վիրաւորեց դպրեակ մը և անոր երկու աղջիկներն։ Այս ոճրագործութենէն յետոյ, Պազիլի անյայտ եղաւ, բայց քիչ վերջը գտնուեցաւ Թոփհանէյի ոստիկանաց ձեռամբ։ Դայեակն ու երկու աղջիկները թէեւ ծանր վիճակի մէջ, սակայն մահուան վտանգէ զերծ են։ Այս սպանութեան շարժառիթ կը կարծուի սիրային խնդիր մը։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

(Ա. յս օրուան)

ԱՀԱՆՆԻ ՀԱՎԱՍ

ՓՈԼԵՐԱՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Թուրին, 16 սեպտ. եր.

Այսօր ոչ ոք մեռաւ քոլերայէ։

ՓՈԼԵՐԱՆ Ց'ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ, 16 սեպտ. եր.

Այսօր 283 հոգի մեռան քոլերայէ ի Նաբօլի. —զանազան տեղեր, 63 հոգի։ Ընդ ամենը, 351 հոգի։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ԳՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 5 Սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱՓՈՅ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանկայի)	110 1/8
3 » » » (վճարելի)	109 3/4
3 » Բարիզի » (պանկայի)	22 95
3 » » » (վճարելի)	23 02 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ դրամ	8 39
Գլխաւոր գոցուելէն վերջը »	8 38 1/2
Այսօր Բերայի մէջ »	—
Առաւօտուն բացուեցաւ »	8 38 1/2
Բարձրագոյն գին »	8 38 1/2
Նուազագոյն »	8 37
Կէս օրին »	8 37 1/2
Իւնիֆիտ Եգիպտական	67 15
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	67 10
Բերայի մէջ	—
Այս առաւօտ բացուեցաւ	67 25
Կէս օրին	67 25
Հելվէտիկ	20
Փոխառութիւն 1863 ֆր.	63
» 1865 »	53
» 1869 »	47 50
» 1873 »	42
Պոն տու Թրէզոր Անգլ. Լ.	19
Բուժէլիի երկաթուղի ֆր.	44
Օպլիկատոն տը Բրիորիթէ »	378
Բաժնեթուղթ Լաւրիօմի »	82

ԲԱԺՆԵՏՈՒՐԻՔ

Սօսիէթէ ժենէրալ Անգլ. Լ.	3 28
Ռիէսի ժենէրալ (Դ. Կ.) Օսմ. Լ.	6 25
Պանք տը Պանսիոն » »	5 30
Սօս. Շանտ է վալէօր Օսմ. Լ.	3 30
Թրամուէյ » »	292 1/2

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի դրշ.	100
20 ֆրանկնոց »	87 27
Անգլիական ոսկի »	110 8
Բոլ. Իմպերիալ »	90 2
Ռիալի »	51 15
Ռուպլի Թղթադրամ »	8 92
» արծաթ »	89 30
Ֆլորին »	9 2
Մէջ. արծ. (տարբ.) »	108 3
Վենտոց »	102 30
Հիկոնոց »	102 30
Մէճիտիէ »	98
Պրնիա »	800
Թղթադրամ »	3000

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱ

Լոնտրա, 16 Սեպտեմբեր ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ գոցուեցաւ	101 9/16
Օսմն. » »	8
» » »	8
Օսմն. փոխառութիւն 1865	10 1/2
» » 1869	9 3/8
» » 1871	67 1/2
» » 1872	18
» » 1873	8 3/8
Փոխառութիւն 1877	79 3/4
Պանք Օթոման	13 3/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	92 7/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիտ)	61 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	85 1/4
Տպրա Պանիէ	59 3/4
Տօնմնիթալ (փոխառ. Լօշիլա)	82 1/2
Հունգարական պարտատոմսեր 1877	102 1/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	23 35

Վիէննա, 16 Սեպտեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 85
Օսմանեան երկաթուղի	20 40

Բարիզ, 16 Սեպտ. ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % գոց	108 77 1/2
» » 3 % գոց	78 42 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտ բանուեցաւ	8 05
» » գոցու. (գ. կ.)	8 02 1/2
Օսմանեան փոխառութիւն 1863	—
» » 1865	53
» » 1869	47
» » 1873	42
Օսմանեան երկաթուղի	43 75
» Իէսիքի բաժնեթուղթ	525
Պանք Օթոման	588 75
Գրէտի Լիոնէ	563
» Ֆոնսիէ	1315
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կոր.)	1242 50
Սուէզի ջրանցք	1950
Ռուսական 5 % 1877ի	97 3/4
Իտալական Ռանթ	96 55
Ամերիկեան Թուա. (Ռիւս Օրեան.)	—
Եգիպտական միացեալ գոց	307 50
Ղազախական (արտաքին)	60 3/4
Բրիորիթէ թիւրք	372 50
5 % Հելլէնական	357 50
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 17

ՄԵՏԷՈՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ Ի ԲԵՐԼԻՆ

17 Սեպտեմբեր (Ն. Տ.)

	Ժ	Վ
Դրագումն արեգական (Առաւօտեան)	5	44
Մուտք » »	6	44
Կէս օր (Մէջին ժամով)	11	54
Կէս օր (ժամ ըստ Ցաշկայ)	5	38
Դրագումն Լուսնի (Առաւօտեան)	Ա.	3
Մուտք » »	Ե.	4

Երեւումն Լուսնի Ն. Լ. Սեպտեմբեր 19ին

Առաւօտեան ժամ 8ին

	Հէյրդիմներ.	
Դանդաղափ (Ծովու երես)	768	2
Ջերմաչափ	19	3
Նուազագոյն ստորիճան	16	2
Բարձրագոյն »	23	0
Խոնաւութիւն %	55	
Բարձրութիւն անձրեւի 36 ժամու միջոցին հաղորդուած մասերը	0	

Ուղղութիւն հողմոյ.—Հիւսիսն չափաւոր։

ՕԹՈՅԵՄԲԵՐ 16ի ՎԻՃԱԿԸ

Դանդաղափանի ճնշումը միջին հաշիւ է Միջերկրականի և հարաւային Եւրոպիոյ վրայ։ Հովը հարաւային արեւելէն կը փչէ չափաւոր կերպով ի Միջերկրական, հիւսիսային յոյժ տիպ կերպով Ատրիական. չափաւոր և բաւական ուժգին Յորնպեգաս. բաւական զօրաւոր ի Տարանտ, տկար Յոնական և ի Տրապիզոն։

Բարեխառնութիւնը 10 աստիճան է ի Բեռլսպուրկ, 11 ի Վիէննա, 12 Յոնական և 18 ի Բարիզ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»ի

Երընկա, 24 օգոստ.

Ըստ բարձրագոյն հրամանի, ինչպէս ամեն տեղ, նոյնպէս ի բազարիս կրթական գործոյն համար 6 առ 100 աւելի կառնուի տասանորդ տուրք վճարողներէ. և սակայն տակաւին չեմք գիտեր թէ յանուն կրթութեան գանձուած այդ ստանն կեդրոն պիտի դրուի, թէ աստ տեղական իշխանութեան ձեռամբ պիտի գործածուի։ Օսմանեան բարեխնամ կայսրութեան ունեցած հոգածութիւնը գլխաւորապէս կրթական գործոյն համար, ապդարեւ երախտագէտ զգացումներով կը դիտեմք և մանաւանդ գոհ եմք որ ժողովուրդն ալ կը համակերպի տերութեան տնօրէնութեանց. միայն քրիստոնեայ ժողովուրդք անհամբեր կսպասեն տեսնել թէ իրենց վարժարանք ալ պիտի օգտին այդ տուրքէն. մեք քաջալերս եմք այս մասին, և կը կարծենք թէ Կեդր. պատկառելի վարչութիւնը պէտք եղած ձեռնարկութիւնք կընէ իւր կողմէն։

Բարը վարժարանք վերսկսած են իրենց դասախօսութիւններն։ Միայն կը փոխեմք հրապարակաւ մեր խորին վիշտն յայտնել աղջկանց Քրիստոնեան վարժարանի մասին՝ որ օրէ օր կը խանգարի և իւր պաշտօնեայք կը հրաժարին. վարժուհի չունի և ահա դասախօս Ա.հարոնեան էֆէնտին ալ հրաժարագիր զրկած է Հոգաբարձութեան իւր դիտելք սանականներուն ի հաշիւ տասնեւհինգ աւուր մէջ մէկ ոսկի իսկ չվճարար ստանալուն համար։ Վարչութիւնը Հայաւէտաց ընկերութենէն ձրի վարժուհի մը խնդրած է հինգ ամիս առաջ, բայց դեռ պատասխան իսկ ստացած չէ. փափաքելի է որ Հայաւէտաց ընկերութիւնն բարեհաճի այս ողբացեալ վարժարանն շնորհապարտ ընել իրեն ընդ փոյթ ձրի վարժուհի մը խրկելով, զի արդարեւ շատ թշուառ վիճակ մ'ունի այսօր վարժարանն։ Հարիւրաւոր օրիորդք առանց ձեռագործի և այս օրեր ալ առանց դաս առնելու կը յաճախեն և շատեր յուսահատ կը հրաժարին։

182 թիւ թերթերնուդ մէջ քաղաքիս Պատ. Քաղաքական ժողովոյ մի հրատարակութիւնն զօրմացուց զիս. Քաղաքական ժողովն կըսէ թէ «Գաւառական վարչութիւն ժամանակին տարապայման փափկութիւնը նկատողութեան առնելով, ուելի բանաւոր և էսպէվէրեկցի մերազէից ներկայիս և ապագային օգտակար գտաւ խոհեմութեամբ և իրաւախոհական միջոցներով կարգադրել խնդիրն»։ և այն։ Մեք ինչ կը գրէինք, վարչութիւնը ինչ կը պատասխանէ. անգամ մ'ալ կրկնեմք գրածնիս որ Ազգ Պատրիարքարանն և ընթերցողք տեսնեն թէ ինչ է մեր պահանջումն որուն տարբեր պատասխան կուտայ Քաղաքական Ժողովը։ Մեք բան է Արեւելքի 160 թիւ թերթին մէջ։ «Օտար ազգին մէկը վանտնայ մը կը ծեծէ, քահանան բողոքելու կուգայ հոս, Դիմաքսեան անուշ տեղը կը կապէ և կը ճամբէ. քահանան ըսելով թէ ինչ ընենք, քեզի համար խնդիր հանենք»։ Ինչպէս այս տողերէն կը հասկցուի, մեր պահանջումն քահանայ ծեծելու քաղաքութիւնը ունեցող ազգի մը անպատկառ մնալն է, ոչ թէ հոգային խնդրոյ կարգադրութիւնն։ վարչութիւնը ինչո՞ւ չէ հաճեր այս ըսածիս ուղղակի պատասխանել. կերևայ թէ բան մը պատասխանած բլլալու համար միայն Գեր. Դիմաքսեան այդչափ բան մը հրատարակելու հաճութիւն կրցած է առնուլ քաղաքիս վարչութեան մեծապատիւ անդամներէն։ . . .

Դարձեալ Ս Լուսաւորչայ Տ. Ղեւոնդ քահանան ժողովոյ Մեծ. Ատենապետ Կիրակոս էֆէնտիի և Քերովբէ էֆէնտիի քով պատմեց ծեծուելն և դանակոծուելն. այս ալ կը պատահի էսպէվէրեկի քահանային ծեծուելէն քիչ ժամանակ վերջ. այժմ Քաղաքական Ժողովը կըսէ թէ չէ ծեծուած. ըսել է Տ Ղեւոնդ ստախօս մ'է . . . Զեմ կարծեր որ Կիրակոս և Մերովբէ էֆէնտիք մնդոած բլլան Տ. Ղեւոնդի սրտաշարժ պատմութիւնն իւր ծեծուտիւն մասին. այրէն բաղմութիւն անձինք լսած են ուղղակի Տ. Ղեւոնդէն։ Պէտք է կա՛մ ծեծուին ստուգել և պատժել տալ ծեծողն, և կա՛մ Տ. Ղեւոնդն պատժել իւր ստախօս և զրպարտիչ։

Գալաթիոյ Գեր. Դիմաքսեանի Մուշեր. թալուն համար «Քաղաքական ժողովոյ գիտութեամբ է» ըսելուն, թո՛ղ ներուի մեզ ըսել թէ Քաղաքական ժողովոյ Մեծ. անդամք ըստ մեզդրելի են ուրիշ ժամանակ հակառակ պատասխան տուած ըլլալնուն համար. իրաւունք ունիմք ըսելու «այո՛, Վարչութեան գիտութեամբ չէն այդ այսպէսութիւններ»։

Գեր. Դիմաքսեան սրբազան օգտագործութեան գացած է Ս Նիկոդայոսի վանքն, երեք քահանայ ձեռնադրած է հոն, որոց երկուքն Դերվիշեան իսկ մէկն Բիթլիսի գիւղէն են։ Այս վերջնոյն համար կը լսեմք թէ քաղաքի Կրօնական ժողովը բողոքագիր մը կը պատրաստէ առ Կեդրոնական Կրօնական ժողովն, ըսելով թէ «Կրօնական ժողովոյս կողմէ վկայուած և արտօնուած չէ անոր ձեռնադրութիւնն»։ Նոյնպէս Կրօնական ժողովը կը բողոքէ Գոլամանեանի տղուն համար տրուած հրամանին դէմ, զի Կրօնական ժողովն անցեալ տարի որոշած է եղեր չարտօնել անոր ամուսնանալն ազգականութեան պատճառաւ և մինչեւ իսկ Գեր. Դիմաքսեան յորդորեր է թէ «Ուրգայի արծաթը բլլայ եթէ դրամի համար հրամանի տամ»։ Միգուցէ ասոր հակառակ քանի մը շաբաթ առաջ լուսելեայն հրամանին տրուած և պակաւած է Գօթանեան։

* * *

Զարդարդ բանակի ընդհանուր հրամանատար Վահեմ. Նաղբի փաշա՝ որուն վրայ շատ անգամներ առիթ ունեցած եմք գրելու, երէկ փառաւոր կոչունք մը տուաւ, ուր ներկայ էին բարձրատիճան պաշտօնատարք, զօրաքանակին և կառավարութեան դրան անդամք, Թուրք և Հայ երեւելիք, ինչպէս նաեւ քաղաքական ժողովոյ Մեծ. անդամք։

Վահեմ. Նաղբի փաշայի աշխարհաշէն գործերէն մին պիտի համարուի նաեւ վերջերս դանել տուած ջուրն զոր բերել կուտայ քաղաքս. այս տեղ մասնաւորապէս Հայոց թաղերն ողբիւրներն խիստ սակաւաթիւ ըլլալով, Վահեմ. Նաղբը փաշայի սոյն շնորհքն մեծ արժէք ունի քաղաքիս համար։ Կը յուսամք թէ առ առաւելն մինչեւ մէկ ամիս այս ջուրով ողբիւրներն կը բազմապատկին և մասնաւորապէս Նորաշէն Հայ թաղերն կարօտին մեծամեծ դժուարութիւններէ։

* * *

Վան, 21 օգոստոս 1884.

Նախորդ հիւրակէն, 19 օգոստոսի, տեղի ունեցաւ «Կեդրոնական» վարժարանի աշակերտաց մրցանակաբաշխի հանդէսն, դպրոցի զրօսավայրին մէջ։ Վեհ. Սուլթանի Գահակալութեան տարեդարձի պատճառաւ Վահեմ. կուսակալն և զինուորական հրամանատարն չկրնալով անձամբ ներկայ գտնուիլ, իրենց կողմէն փոխանորդներ զրկած էին։ Նոյնպէս նոյն պատճառաւ չը կրցան ներկայ գտնուիլ Առաջնորդական Տեղապահ Պօղոս սրբազան և Վահեմ Կամարական բէկ։ առաջինն նամակաւ մը, որ հանդիսին մէջ կարդացուեցաւ, իւր բացակայութեան պատճառը դիմեցուցէր։ Հանդիսին կը նախագահէր Երեմիա եպիսկոպոս Տ. Ապրահամեան։ Ներկայ էին կեդրոնական կառավարիչ Մէհմէտ Հայրատ բէկ, Մէ–էջէլ ժողովոյ կալէն Թուրք ներկայացուցիչ մը, կղերականներ, ազգային վարչութեան անդամներ և 5–600 հանդիսականք։ Պատին վրայ փակեալ էին աշակերտաց գրածագրական և նկարչական աշխատութիւնք որ լեցուն էին խաչ բերել դպրոցի համար։ Երկրորդ դասարանի աշակերտ մը շատ ծչգութեամբ ներկած էր երկու նշանաւոր հայ գործիչներու պատկերները, որք շատերու հիացման առարկայ եղան։

Ըստ Թուրքաց ժամ ցին բացուեցաւ հանդէսը վեհ. Սուլթանի հանար բարեմաղթութեամբ՝ որք երկար ծափահարութեանց և ֆեշշեներու տեղի տուին։ Երջանաւարտ աշակերտներէն քանիները հայերէն և թուրքերէն լեզուաւ բանախօսութիւններ կարդացին այլ և այլ նիւթոց վրայ եւ եռանդագին ծափահարութեամբ ընդունուեցան։ Վարժարանի աշակերտաց փոխոխանի երգերէն յորոց մին Վահեմ կուսակալին նուիրուած էր և կարդացուած ընտիր ատանաւոր զրուածներէ յետոյ, տաք եղաւ վարժարանի Հիմնադիր–Տէսուչն և ըստ սովորութեան երկար տեղեկագիր մը կարդաց վարժարանի նիւթական և ուսումնական վիճակի վրայ։ Թէև Պ. Մ. Փորթուգալեան քանի մը շաբաթէն յետոյ լրագրաց միջոցաւ պիտի հրատարակէ վարժարանի տեղեկագիրը և մանրամասն հաշուեցոյցը, բայց մենք այժմէն իսկ հարկ կը համարինք Պ. Հիմնադիր–Տէսուչն կարդացած տեղեկագրէն քաղուած մը ներկայացնել «Արեւելքի» ընթերցողաց։

Պ. Հիմնադիր–Տէսուչը նախապէս շնորհակալութեամբ յայտնեց որ «Կեդրոնական» վարժարանը հետզհետէ քաջալերութիւն կը գտնէ և թէ տեղացի և օտարազգի հայք սկսած են դնահատել նորա կարեւորութիւնը և Հայաստանի կրթական գործի մասին նորա ունեցած նշանակութիւնը։ Առ այս իբր ապացոյց յառաջ բերաւ որ, մինչդեռ վարժարանը իւր առաջին շրջանին մէջէն հազար հինգ հարիւր ղրշ. բաց ունենալէ յետոյ երկրորդ շրջանին աննշան գումար մը, 900 ղրշ հապիս շահ ունեցած էր, ներկայ երրորդ շրջանի շահն առաւելագոյն է։ Այս գոհացուցիչ արդիւնքը նա վերագրեց վարժարանի երեք մեծանուն բարերարաց, որք վարժարանին հիմնադրութենէն ի վեր անթիւ օգնութիւն եղած են նմա և որոց անունները, ըստ, ցորչափ կանգնուն է «Կեդրոնական» վարժարանը, յիշի նա իւր հիմնարկի և եթէ երբէք հիմնադիրն հեռանայ իւր աշակերտաց սեւաչէութեան ներքոյ, անուն տարի այս տարեկան հանդիսին մէջը հրապարակ պիտի յիշատակուին։ Այդ երեք բարերարներն են Թրիմեան Հայրիկ, Կամարական բէկ և «Մշակ»ի խմբագիր Գրիգոր Արծրունի։ Ասոնցմէ ի զատ շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ այն ամենն անձանց, որք առաւել կամ նուազ օգնական եղեր էին վարժարանին, ի մասնաւորի յիշեց Կարապետ էֆէնտի Նաթանեան, որ, ըստ, «Այն ժամանակները երբ իմ ընտանեաց բաժանը արցունքի կսեմիներով խառնուած, հացը արցունքով թրջուած էր, միակ մարդն էր որ նիւթական և բարոյական օգնութիւններով կը մխիթարէր զմեզ»։

Այս նախաբանէն յետոյ, Պ. Հիմնադիր–Տէսուչն կարդաց վարժարանի տարեկան հաշուեկիրքը։ Ներկայ 1883–84 ուսումնական տարւոյն մէջը վարժարանը ունեցած է մօտ 26,000 ղրուշ մուտք, և իբր 7,500 ղրշ ելք, հետեւաբար հաշուեկիրն 18,500 ղրշի չափ յաւելումի մը կունենայ, գումար մը որ նախորդ տարուան հաշուեկրի 900 ղրուշ յաւելումին հետ կը ներկայացնէ այն գումարը, որ «Կեդրոնական» վարժարանի հիմնադրութենէն ի վեր երեք տարի Պ. Հիմնադիր–Տէսչի վարժարանի մէջ թէ՛ իբրև տեսուչ և թէ՛ իբրև ուսուցիչ ունեցած աշխատութեանց վարձարարութիւնն է, վասն զի առաջին շրջանի 1500 ղրուշի բացը Կամարական բէկ վճարած էր։ Հաշուեկրի մտից այս առաւելութիւնը գոյացած է առաւելապէս նուիրատուութիւններէ՝ որք կը հասնին մօտ 17,000 ղրշի, գումար մը՝ յորմէ մեծ մաս մը վերջին օրերը հասած է տեսչութեան։ Միայն «Մշակի» խմբագրութեան միջոցաւ ստացուած էր 1030 ռուպլի. Եգիպտոս տուած էր 1500 և Կ. Պոլիս 1000 ղրշ։ Պ. Կ. Եղեանց ի Բեռլսպուրկ նուիրած էր 50 ռուպլի և 12 կոյս ընտիր հայ մատենագրութիւններ։ Նուիրատուութեանց շարքին մէջը կը տեսնուին Մարսիլիա, Սամսոն, Էնիդիրի, Տիարպէքիր, Փարիզ եւայլն քաղաքներ, զոր յիշելով այն անձինք՝ որք ազգաւ աշակերտաց խնամակալութիւն տուանձնած էին։ Միայն Կամարական բէկի երեք աշակերտաց խնամակալութիւնն տուանձնած է։

«Կեդրոնական» վարժարանի գտած այս ընդհանուր համակրութենէն քաջալերեալ, Պ. Փորթուգալեան յայտնեց որ յառաջիկայ տարւոյ համար որոշած է նոր կանոնագրութիւններ ընել։ Ցիշեց որ այս կարգադրութիւններէն մինը պիտի լինի արուեստներ ևս մտցուցանել իւր վարժարանին մէջ, և թէ առ այժմ, իրրև փորձ, երկու ժամ վարժարանի աշակերտաց պիտի ուսուցուի հիւսնութեան արուեստը։ Պ. Մ. Փորթուգալեանի սոյն որոշումն խիստ օգտակար է և մեր հիւս արուեստաւորներէն ամենեան ալ կարող է գոհութիւն պատճառել։ Պ. Հիմնադիր–Տէսուչն նոյնպէս յայտնեց որ յառաջիկայ շաբաթուան տարւոյ համար որոշած է ձրիաժամ աշակերտաց թիւը շատացունել, և արդէն կիսանամբ թէ երկի դպրոցը վերբացուելով 50ի մօտ աշակերտներ ընդունուած են։ Ի վերջոյ Պ. Փորթուգալեան յայտնեց որ լի յոյսով կը թեւակոխէ շաբաթուան տարւոյ մէջ։ Մարսիլիայէն, Փարիզէն, Վանէն և ուրիշ տեղերէն իւր գործին աջակցելու խոստումներ եղած են, որոց միջոցաւ կը յուսայ նոր տարւոյ մէջ առաւել արդիւնաւոր վիճակի մէջ դնել իւր վարժարանը։

Պ. Հիմնադիր–Տէսչի այն ընդարձակ տեղեկագրէն յետոյ տեղի ունեցաւ մրցանակաց բաշխումն։ Ինչպէս յայտնի է, վարժարանը այս տարի իւր ծոցէն դուրս հանեց վեց շրջանաւարտ աշակերտներ, որոց վերայադիրներն նոյն հանդիսին մէջ բաշխուեցան։ Սաքա են Պ. Պ. Գր գորիս Թէրզիէզեան, Գրիգորիս Ազաւնեան, որ քանի մը օր առաջ մեկնեցաւ տեղէս և Պ. Պալիս գալուստ հաստատ, Ռուբէն Շաուրեան, Գրիգոր Բէօշեկեան, Գէորգ Օտեան, և Մարդոս Բաղրատեան։ Վերջադրաց բաշխուեցն յետոյ Պ. Հիմնադիր–Տէսուչն շրջանաւարտ աշակերտաց գանալով հետեւեալ քանի մը խօսքերը ըսաւ անոնց։ «Դուք, բաս, այսօր աւարտեցիք «Կեդրոնական» վարժարանի շրջանը, բայց ուսման շրջանը աւարտած չեղաք. մարդ մինչեւ իւր գերեզմանի դուռը ուսանող է։ «Կեդրոնական» վարժարանի սեմերէն դուրս ելնելով դուք այժմ կը մտնէք մի ուրիշ դպրոցի, մի ուրիշ շրջանի մէջ. աշխատեցէք այն տեղ օգտակար լինել Ձեր ազգին, հայրենիքին և ինքներնիդ։ Ցիշեցէք որ ես ձեր կրթութեան համար օրհնած աշխատած եմ, որ իմ զաւակները զրկած եմ ձեզ համար. իմ այս ամէն աշխատութիւնները դուք փոխարինած կը լինիք եթէ աշխարհային շրջանին մէջ, յորում այսօր կը թեւակոխէք, դուք ապրիք իբրև կատարեալ հայ–Ռուբ։»

Հայր Արսէն Թոխանխեան՝ որ Հիմնադիր–Տէսչէն յետոյ խօսեցաւ, գովից Պ. Մ. Փորթուգալեանի անձնուիրութիւնը. մատնացոյց արաւ «Կեդրոնական» վարժարանի երեք տարուան շրջանի մէջ ցոյց տուած արդեանց վրայ և յորդորեց մեր հայրենակիցները օգնել այն վարժարանին, որ ցայժմ օտարաբընակ Հայոց ջանքովնէ կանգուն մնացած և զոր յեռ այսորիկ Վանեցւոց արժանապատուութիւնը կը պահանջէ տեղական ոյժերով պահպանել։ Ապա խօսեց մի քահանայ և եթէ նորա կցկտուր խօսքերէն մի բան հասկցուեցաւ, սա էր թէ ինքը և իւր համախորշը երբէք թշնամի չեն եղած «Կեդրոնական» վարժարանին, որպէս ուրիշները կը կարծեն։ Գեղեցիկ աբար այն տեղ դատարան մը չկար քահանայի խօսից ճշմարտութեան ատիճանը քննելու համար։ Մէ–էջէի ներկայացուցիչն գովեց մեր ազգայնոց կրթութեանց մասին ցոյց տուած ջանքերը և Պ. Փորթուգալեանի անձնուիրութիւնը. տեսչութիւնը այդ տեսիլ ընդունելութիւն յայտնեց թէ՛ Մէ–էջէի ներկայացուցչին և թէ՛ կառավարութեան այն Բարձր. պաշտոնէից, որք անձամբ կամ փոխանորդ ուղարկած էին հանդէսը, որ վերջացաւ ժամ 11 1/2ին Եպիսկոպոսի օրհնութեամբ և Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին տեսիլ եռանդագին բարեմաղթութեամբ։ Հանդէսէն յետոյ աշակերտք մարմնամարզական խաղերով զուարճացուցին հանդիսականները, որք հաճոյից տպաւորութեան մը տակ մեկնեցան, երբ արդէն մութ էր։

ԱՂԵՒ ԱՅԼԻՔ

Գիւմիւշխանէ–օրեան։ Նէս–Եօրք. — Ընթերցողք կը յիշեն թէ վերջին օրերս ծանուցած էինք ի Նէս–Եօրք անձնասպանութեան օրթեանի մը հաստատութիւնն այն մարդոց համար, որք կեանքէ զզուած են։

Այժմ նոյն քաղաքին մէջ գիւմիւշխանցի օթեան մը հաստատուած է, ուր կը դիմեն այն մարդիկ որ կ'ուզեն ժամ յառաջ իրենց բանականութիւնը ձեռք ձգել։ Օթեանն ամբողջ գիւղերը բաց է։

Այս հաստատութեան մէջ կը գտնուին շողով տաքցած թրջական բաղանիքներ, հանգստաւէտ ննջարաններ և արդուղարդի ճոխապանծ սենեակներ։

Երբ պարոն մը ներկայանայ գլուխը գինւոյ շողիներով տաքցած, իսկոյն բաղանիք կը մտցնեն զայն և յետոյ կը պառկեցնեն. որոշեալ ժամէ մը յետոյ կ'արթնցնեն և պաղ ջրով մը կը լուան զայն։ Այս գործողութիւնն աւարտէէ յետոյ, պարոնն իւր արդուզարդը կ'ընէ և օթեանէն դուրս կ'ելնէ բոլորովին սթափ և առոյգ, իբր թէ առջի իրիկունը կամիլ մ'իակ ըմպելի դրած չմնար բերանն։

Աւելորդ է ըսել թէ օթեանը դադար առած շունչ և այս դաղափարն յղացող և իւրագործ դնող դրամատէրը լաւ ծնակ կը շահի։

Վարպետորդի Նիւիէլը։—Մօտերս Բարիզի երիտասարդ նկարչներէն մին կոմսուհւոյ մը պատկերը կը դծէ, սակայն չյաջողիր բնականին նմանեցնել։ Կոմսուհւոյն բարեկամները տեսնելով կենդանագրին ինչ ինչ պակասութիւնները, զգացնել կուտան նը. կարչին իւր արուեստին մէջ ունեցած անյաջողակութիւնը։ Բայց երիտասարդ նկարիչը պնդելով կը համոզէ թէ պատկերին նկատմամբ իրենց յայտնած կարծիքը սխալ է, և խնդրոյն լուծումն պէտք է կոմսուհւոյն փոքր շանը թողուլ։ Հետեւեալ օրը կոմսուհւոյն կենդանագիրը տպահի մը մէջ կը դրուի ի ներկայութեան նկարչին, շանը և քանի մը բարեկամաց։ Շունը կենդանագիրը տեսնելով յանկարծ սուղէն կը ցատկէ, և յառաջանալով կ'սիսի իւր տիրուհւոյն պատկերին կողմը զլլէ։ Հանդիսականք յոյժ կը զարմանան և այս անգամ կը խոստովանին թէ կենդանագիրն իրաք կը նմանի կոմսուհւոյն։

Վարպետորդի նկարիչը փութացած էր աչքի գիլերը պատկերին վրայ խոզի իւղ քսել, որ դէս զի շունը իւր սուր հոտառութեամբ դդալ և կենդանագրոյն դիմէ։

Աբրոտոյ Կարէլ կոմէնը.—1805ին, ի Վիէննա բժիշկ մը մեռանելով իւր երեք շան 80.000 ֆիորին ժառանգ ձգեց, պատուիրելով իւր կտակին մէջ որ շանց մահուանէն յետոյ յիշեալ գումարը համալսարանի մը յանձնուի։

Փարիզաբնակիչներէն Տիկին Տիւբիւի 6000 ֆրանք թողուց իւր կատուին։

1826ին, Եղջերայի մէջ հարուստ անձ մը մեռնելով, կտակաբ սահմանեց որ իւր ողբականաց մէջէն այն անձը լինի իրեն միակ ժառանգորդն՝ որ 6 տարի և 4 մատ երկայն հասակ ունի։ Բաւական տարիներ առաջ, ի Լոնտրա մեծաքանակ ամբոխի մէջ փախճանելով, և ազգական ու օրինական ժառանգ չունենալով, իւր բարեկամներն ու ազատները մեծ ակնկալութեամբ կսպասէին դապատկին, յուսալով որ հանգուցեալն իւր բոլոր հարստութիւնն իրենց թողած է։ Յետ հանգուցեալին յուզարկաւորութեան, կտակը կը բացուի դատաւորաց առջև և կը կարդացուի։ «Ի՞նչն իմ անկեղծ բարեկամական սիրոյս, ինն վերարկուս կը թողուի գնդապետ Գ...ի, կոշիներս կը ձգեմ փարավիրայիս։ Իսկ իմ հաւատարիմ ազատներս կը թողուի անկողնոյս ներքեւ գտնուող հոգէ սարերը»։

Ազատներն որ մեծագոյն ոլորեալը կը յուսար տանալ, տեսնելով իւր քաղցանքին ի դերեւ ելնելը, կերթայ հանգուցեալին սենեակը և սարերին կից մը կուտայ։ Այլ ոչչափ մեծ կը լինի իւր զարմանքը, երբ սարերէն գուրս կը թափին փոշուն և դեղին ոսկիներ։ Անմիջապէս միւս ժառանգորդաց կը հաղորդէ իւր այս գիւտը, որոց իւրաքանչիւրն իրենց ին

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՇԱՐԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 25 ՕԳՈՍՏՈՍ–1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՑՈՐԵՆ.— Այս ապրանաց գներ անկեալ են Եւրոպայէն եկած դէշ լուրերուն վրայ։ Հասաւ 40,000 գրիւ կակուղ ցորեն, 3,000 գրիւ կարծր ցորեն։ Վաճառեցաւ 2,000 գրիւ կարծր ցորեն, 20,000 գրիւ կակուղ։ Պատրաստ 30,000 գրիւ կակուղ ցորեն։

ԵԳԻՊՏԱՑԻ ՑԵՆ. — Շաբթուս կարեւոր գործ մը չէ եղած։ Հրապարակին վրայ գնողք սակաւաթիւ են և գները տկար։

ԳԱՐԻ. —Տեղական սպառման համար 5,000 գրիւ վաճառեցաւ ի դին $10\frac{1}{2}$–$10\frac{7}{8}$ ՂՐ գրիւը։ Գնողք սակաւաթիւ են և գները տկար։

ՋԱՎՏԱՐ. —Շաբթուս 100,000 օխայ վաճառեցաւ ի դին 26 փր. օխան։ Պահանջը լաւ է, բայց գները տկար։

ԼՈՒԲԻԱ.—Տեղական սպառման համար իբր 30,000 օխայ ապրանք վաճառեցան ի դին 140–145 ՂՐ 100 օխան։

ԲԱՍՏԱ.— Շաբթուս մէջ 16,000 օխայ ապրանք վաճառեցան ի դին 27 փր. օխան։ Գները տկար են։

Մ. ՍԵՌՆ. —Գնողք կը սպասին, գները կարի տկար են։ Գործ չէ եղած։

ԹՐԱՆԶԱՌՈՒՆԴ.— Այս շաբթուս 50,000 օխայ ապրանք վաճառեցաւ ի դին 49 փր. օխան։ Պահանջը լաւ է մնայուն գներով։

ՍՈՒՍԱՄ.— Հրապարակին վրայ գնողաց թիւը լաւ է, բայց նոր ապրանք չհասան դեռ։

ԹԱՆԳԱՐԵԱ ԵՒՄ. — Այս շաբթուս վաճառեցաւ իբր 30,000 օխայ ապրանք ի դին 56 $\frac{1}{2}$ օխան։ Պահանջը լաւ է, գները հաստատ են։

ՊԻՆԵՏՈՒԻ ՀՈՒՆՏ. —Այս շաբթուս կարեւոր գործ չկայ։ Հրապարակին վրայ գնողք կը գտնուին։

ԱՅՈՕՆԻ ՀՈՒՆՏ.— $57\frac{1}{2}$–58 փարայի օխան իբր 100,000 օխայ պատրաստուց համար գնուեր կան, բայց վաճառողք կը վարանին։

ԱԼՄԵԱԿԻ ՀՈՒՆՏ. — Գործ չէ եղած, թէև բաւական վաճառողներ ալ կան։

Ա Լ Ի Ր

Հրապարակը միշտ լքեալ վիճակի մէջ կը շարունակէ, գնողք սակաւաթիւ են, գները անկման ենթակայ։ Վաճառեցաւ այս շաբթուս 15,000 պարկ Պատրաստ կոյ 31,000 պարկ, որոց 6,000 պարկը Օրէսա, 6,000ը Պրայլա, 20,000ը տեղական։

ԴԱՂԹԱԲԵՐՔ

ԵԱՖԱՐ. —Հասաւ 1,680 պարկ։ Վաճառեցաւ 2,900 պարկ։ Պատրաստ 2,700 պարկ։ Հրապարակը հանդարտ էր։ գները անփոփոխ պատճառաւ գնողք չկայ։

ԽԱՂՈՒՆ.— Հասաւ 800 պարկ։ Վաճառեցաւ 800 պարկ։ Պատրաստ 5,500 պարկ։ Հրապարակին վրայ բաւական գործ կը լմի հասաւոց գներով։

ԲՐԻԼԼ.— Հասաւ 1,150 պարկ Անգլիական։ Վաճառեցաւ 1,150 պարկ Անգլիական և 1,200 պարկ Իտալական։ Պատրաստ 3,500 պարկ Անգլիական և 300 պարկ Իտալական։ Հրապարակը լաւ է, պահանջ կայ և գները հաստատ են։

ՄՈՍ.— Հասաւ 7,000 մնտուկ։ Վաճառեցաւ 7,000 մնտուկ։ Պատրաստ ոչինչ։ Պահանջը լաւ է, և հասած ապրանք վաճառեցան փոքրիկը $7\frac{5}{8}$ մեծերը $7\frac{3}{4}$ ՂՐ գիւղն։

ՔԱՐԻՒՈՂ.— Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 1,000 մնտուկ Ամերիկեան և 100 փոքրիկ ու 1000 մնտուկ Ռուսական։ Պատրաստ 11,000 մնտուկ Ամերիկայի և 16,000 մնտուկ ու 400 վարիկ Ռուսական։ Հրապարակը հանդարտ է առանց գնդրգաց, որով և գները տկար կը տեսնուին։

Ս.ՊԱՆԻԻ. — Հասաւ 1,500 մնտուկ։ Վաճառեցաւ 2,000 մնտուկ։ Պատրաստ 12,500 մնտուկ։ Այս տեսակին վրայ գործ կը լմի։ գները բռնուած են։

ՊՂՊԵՂ. — Գները բռնուած և պահանջը լաւ։

ՈԴԻ

ԱԼԳՈՂ.— Գործառնութիւնք սահմանափակ են, գները միշտ տկար։ Հասաւ 80 տակառ։ Վաճառեցաւ 100 տակառ։ Պատրաստ 200 տակառ։

ՌՈՄ. — Կարեւոր գործ մը չէ եղած այս շաբթուս։ Հասաւ 60 տակառակ։ Վաճառեցաւ 60 տակառակ։ Պատրաստ 300 տակառակ։

ՄԵՏԱՂ

ԵՐԿԱԹ.— Եւրոպայի հրապարակաց գործերը հանդարտ են։ Հրապարակիս հանդարտ է որով վաճառողք իւրեանց գները կ'իջեցնեն։ Այս շաբթուս 15,000 թօնս եկաւ։ Վաճառուեցաւ 200 թօնայի կը հասնին։

ԱՆԱԳ — Հասաւ ոչինչ։ Վաճառեցաւ 30 տակառակ։ Պատրաստ 170 տակառակ։ Հրապարակիս լաւ է և գները բարձրանալու վրայ։

ԶԷԼԻԿ.— Հասաւ 180 մնտուկ։ Վաճառեցաւ 150 մնտուկ։ Պատրաստ 1,850 մնտուկ։ Հրապարակը բաւական բանուկ է հաստատ գներով։

ՖԱՐՏԻՑԱ.— Հասաւ 2000 տակառակ։ Վաճառեցաւ 2,000 տակառակ։ Պատրաստ 21,000 տակառակ։ Առաջին ձեռքէ վաճառումներ կը շարունակեն. գները հաստատ են։

ԹԷՆԷՖ.— Հասաւ 500 մնտուկ։ Վաճառեցաւ 500 մնտուկ։ Պատրաստ ոչինչ։ Պահանջը լաւ է, բայց ապրանք չկայ։ Գները հաստատ են։

ՅԻՆԿՕ.— Հասաւ 350 տակառակ։ Վաճառեցաւ 100 տակառակ։ Պատրաստ 200 տակառակ։ Հրապարակը հանդարտ է, բայց գները բռնուած։

ՄԱՆԻՑԱԹՈՒԲԱ

ՄԱՀՈՒՏԻ.— Շաբթուս առաջին ձեռքէ երկու մտու ապրանք վաճառեցան ի դին 4–$4\frac{1}{2}$ և $4\frac{7}{8}$էն $5\frac{3}{4}$ ՂՐ լիսպան բան տեսակին։

ԼՈՆԳԹԼՕԹ. —Այս շաբթուս գործ մը չէ եղած նշանակութեան արժանի։

ՆԷՒԼԻՔՆԷ ՊԼԷՆ. — Այս շաբթուս այս տեսակին վրայ կարեւոր գործ չէ եղած։

ԹԱՍ ԱՍԹԱՐ. — Այս շաբթուս փոքր վաճառումներ եղած են։ Պահանջը տկար է ինչպէս նաեւ գները։

ԹԷՆԷՖ.— Այս ապրանաց վրայ ամենեւին գործ չկայ, որով և գները կարի տկար են։

ՊԱՍՍԱ.— Շաբթուս գործերը թէեւ սահմանափակ, բայց միւնոյն տեսակաց վրայ եղած են. փոխուած տեսակը լաւ գներով կը վաճառի։

ՄԱՆԱՍ. — Այս տեսակին վրայ գործերը դեռ եւս հանդարտ կը շարունակեն. գները տկար են, թէեւ Մանչըսթրէն բարձրացում կ'ինդնեն։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԹԻՒՆ

Գործողութիւնք կարի սննան են տեղական առևտրականին վրայ և վաճառումնք միմիայն սակից անցնող անդիական շրջեանաց համար կրկնուն։ Հասաւ 1,000 թօնս Բարտիֆ եւ 1758 թօնս Նիու Գասլ։ Վաճառեցաւ 2,800 թօնս։ Պատրաստ 16,000 թօնս։

ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԹԻՖ.— Այս շաբթուս վաճառեցաւ 697 հակ որոց 34 հակը Նայլը-Խան 24, 84 հակ Լիզի Շէհիր $23\frac{1}{2}$ և 179 հակ Էնկլիսրիս, Սիմիրիհիսար, Գանթամպօյու $22\frac{1}{2}$ դր։ 200 հակ ճերմակ վաճ 15 և 200 հակ % 30 դուռնուր Վան ի դին $14\frac{1}{4}$ օխան։ Պատրաստ 4,000 հակ։ Հրապարակը լաւ վիճակի մէջ է։ Հրապարակին վրայ բարեմասնութիւն գնողք կը տեսնուին, բայց վաճառողք սակաւաթիւ են։ Լոնդրայի վաճառումնք 250 հակի կը հասնին միսրան 20էն $20\frac{1}{2}$ բէնսի։

ՌՈՒԲԻՈ.— Բուրդերու վրայ ամենեւին գործ չէ եղած, գնողք կը վարանին։

ՄԵՍԻՆԱ.— Վաճառեցաւ այս շաբթուս 2 հակ Ֆիլիպոյի գապա ի դին $75\frac{1}{2}$ դրչ.մէճիտ և 6 հակ Ռէյդ ի դին 29 ֆրանք օխան։ Պատրաստ 150 հակ։ Հրապարակը հանդարտ էր այս շաբթուս բայց Փոքրասիոյ տեսակաց համար գնողներ կան հաստատ գներով։

ԲԱՍՊԱԿ. — Թէև հրապարակին վրայ բաւական ապրանք կայ, բայց վաճառումնք դանդաղ են, որով և գները տկար։

ՓՈՒՆԻ.— Տեղական սպառման համար քիչ մը գործ եղաւ ի դին $5\frac{1}{4}$–$5\frac{1}{2}$ ՂՐ օխան։

ԿԱՊԵՐՏ.— Այս շաբթուս կարեւոր վաճառումնք տեղի չունեցան։ Պատրաստ 3,000 հատ։ Հրապարակը խիստ հանդարտ է առանց գնորդի։

ԱՅԻՆՈ. — Այս շաբթուս վաճառեցաւ 19 մնտուկ որոց 7 Նայլը-Խան ի դին 170, 2 սրնտուկ Անմանիա 170, 1 մնտուկ Աէյվէ 170, 5 մնտուկ Էնկլիսրիս 180, 4 մնտուկ Թոզաթ ի դին 170–19 ՂՐՉ օխան։ Պատրաստ 380 կողով, որոց 30ը հին և 350ը նոր։ Հրապարակը հանդարտ է, գնորդք միշտ քաշուած են, որով և գները անկման մէջ կը յարատեւեն։

ՓԻԹՐԷ.— Այս շաբթուս ամենեւին վաճառումնք տեղի չունեցան։ Պատրաստ 10,000 օխայ։ Հրապարակը թոյլ է և պահանջը տկար։

ՄԱՀՄՈՒԴԻՆ. —Այս շաբթուս վաճառումնք տեղի չունեցան։ Գները հաստատ, պահանջը լաւ է։

ՍԱԼՈՆԻԿ. —Այս շաբթուս վաճառումնք տեղի չունեցան։ Հրապարակը հանդարտ է, գները թոյլ են։

ՄԵՆԷՔԱՇԻՐ. — Վաճառումնք չեն եղած այս շաբթուս։ Պատրաստ 1,500 օխայ։ Հրապարակը հանդարտ է։

ԿԱՂԻՆ.—Եգիպտոսի համար ի դին 77 ՂՐՉ կենդ ինարը վաճառում կը լինին։ Լոնդրայի համար գնողներ կան 75 ՂՐՉ բայց վաճառող չկայ այս գներով։

ՀԷՐՈՒ. — Այս շաբթուս վաճառեցաւ 120 պարկ նոր Գայսար որոց 100 պարկը լաւ տեսակ ի դին $11\frac{1}{4}$–$11\frac{1}{2}$ և 20 պարկ երկրորդ ակակք ի դին $10\frac{3}{4}$ ՂՐՉ օխան։ Պատրաստ 400 պարկ։ Հրապարակը կը շարունակէ հանդարտ և տկար գներով տարին տեսակաց, եւ հաստատ լաւ տեսակաց համար։

ՄԱՉԻ.— Վաճառեցաւ այս շաբթուս 50 պարկ տեղական սպառման համար ի դին 7 ՂՐՉ օխան։ Պատրաստ 80 պարկ ճերմակ։ Հրապարակը հաստատ է և գնողներ կան։

ՄՈ Թ. —Այս շաբթուս մորթի վրայ հետեւեալ գործերը եղան։

ԿՈՂՈՒՆ ՍԱՐԹ. — Կարեւոր գործ մը չէ եղած այս շաբթուս։

ԱՑ Ի ՄՈՐԹ.— Շաբթուս վաճառումները աննշան են։

ՕՋԽԱ Ի ՄՈ Թ. — Իբրեւ 10,000 կտոր վաճառեցան ի դին 16 ՂՐՉ ՀԱՎԼԷՅԻԼ և 24 ՂՐ ֆ-ամանի համար ապած և բրդոտ։

ԵՂՋԻԵՐ. — Գործ չէ եղած այս տեսակին վրայ այս շաբթուս։

ԸՆԹԱՑԻԿ ԳԻՆԵՐ

Ցորեն Կիրպա Ռուսական	Լիսրայ 57—59	ՂՐ 19½—21¼	Գիլէն
» կարծր	» 57—60	» 16—18	»
» Կակուղ Պալայ և Պրայլա	» 57—58	» 17½—18½	»
» » Գուլպարիայ	» 57½—58	» 18½—18¾	»
» » Բազէի	» 57—58	» 17½—18	»
Եղիպտացորեն, Պալաց, Իսմայիլ և Օռէսա		» 14⅛—	»
» » Օրոռա և Տանկական		» 13½—	»
Գարի կակուղ		» 10½—11	»
» հատ		» 10¼—	»
Զուփաար		» 13⅞—14⅛	»
Բիմանհաւնա (քէրէն թանհուլը)		» 24½—25	»
Գանար եէմի		Փրդ 56 — 57	Օխայ
Նոխատ Պալիքէսէր		» 40 — 45	»
» Մէրսին		» 40 — 55	»
Բէնտիրի հունտ		» 65 —67	»
Պամբա		» 27 —28	»
Սուսամ Մուսանիա Պարքէսէր		» 105 —	»
» Մէրսին		» 112 —	»
Անֆիոնի հունտ		» 57 — 59	»
Լուբիա Օրոռ		» 125 —145 100	»
» Դանաբ		» 135 —150	»
Օռէսա Ա. Ամիր		Ղրչ 115 —120	Պարկը
» Բ. »		» 103 —110	»
» Գ. »		» 85 — 90	»
Ակմա		» 84 — 86	»
Պրայլա տեղական հետ խառնուած		» 73 — 76	»
Պրայլա		» 73 — 76	»
Վանա		» — —	»
Ներմնարքեր		» 70 — 73	»
Խաշուէ		Ղրչ 740—760—800	Օխայ 100 ռակին
Լէվանկ պէնկալ		» 80—110	» » »
» Բուբրայ		» 60— 80	» » »
Որդան կարմիր սեւ		» 16—	» » »
» կարմիր թոխա		» 15—	» » »
Պղպեղ		» 14¼	» » »
Նիմանան (դարչին)		» 5½—6¼	» » »
Գարֆիլիլ		» 8—9	» » »
Թէյ սեւ սորին		» 12— 16	» » »
Թէյ առաջին և լաւ		» 27— 38	» » »
Շաքար Հոլանտայ		» 152—160	կենդ ինարը 105 »
» Դրիֆթէֆ Ա. (սպարի մէջ)		» 140	» » »
» » Բ. (»)		» 129	» » »
» » Գ. (»)		» 119—	» » »
Ծծումբ		» 34—35	» 100 »
Խոսնկ (Գիւնիւրք)		» 210—230	» » »
Բրինձ Խաւիրի Ա. Ռիզոն		Ֆրանգ 49—	Պարկը »
» » Բ. »		» 48	» »
» » Ա. սովորական		» 42	» »
» » Բ. »		» 39	» »
» » Գ. »		» —	» »
» Հնդկական		Ղրչ 124—126—129	» »
Գոլա Գոզիական		» 3¾	Օխայ »
» Անդրվիական		» 162	Պնտուկը »
Մոմ		Ղրչ 7⅝— 7¾	Քիլօ »
» Գաղիական		» 94—	» »
Վաղ Ամերիկայի մնտուկ		» 28½—32–35	» »
» Ռուսական		» 26½—29½—31	» »
» վարի մէջ		Փարայ 40—42	Օխայ »
Ողի Ռուսական Օլատոֆիքա 16 տատիճան		Օխայ 24 — 25	1 Ռակէտ
» Սատիրքի		» 26 — 27	»
» » Խարքով		» 27½ — 28½	»
» Վար տեսակ Սէլանիկի և այլն		» 29 — 38	»
Ռում Թրիէսթէ		Կալլոն 20 —	»
» Անդգլիայ		9¼—9½	»
Անդգլիական երկաթ (չուսպուզ)		45	Կենդ ինարը
» Երկաթ (տէմիր)		45	»
Շուէտի » (չուսպուզ)		76 —78	»
» » (տէմիր)		78	»
Տախտակ » (Սամ) թիւ 1— 4		62 —	»
» » » 5—10		68 —	»
» » » 11—14		77 —	»
Կոր		88	»
Զէմնէր սովորական		56	»
» Մեծ դիրք		85 —87	»
Անագ (գալայ)		600—	»
Կապար (սաչմա)		110	»
» Տախտակ		118—	»
» Խողովակ		110—	»
Զէլիք		Ղրչ 127—132	Պնտուկը
Գարմիցա	45 քիլոնոց	» 58— 65	Վարիրը
Թէնէքէ		» 190—	2 Պնտուկը
Պլինտ		» 11¾—12⅛	Օխայ »
Ճիմկա		Ֆրանգ 69—70	100 Օխայ
Հանդածուխ Նիւքասլը (ի վաճառատուն)		» 17 Շ. 6 Բ.	18 Շ. 0 Բ. Շ. 0 Բ. Թօնսն
» » (Ծովու վրայ)		» 20 » 6 » —	» » »
» Գլասկիսի (ի վաճառատուն)		» 20 » 0 » 20	» » »
» » (Ծովու վրայ)		» 22 » 0 » 22	» 6 »
» Հարթքարեղ		» 16 » 0 » —	» » »
Լիվերբուլ » (սանուանական)		» 15 » 6 » —	» » »
Մանուտի		Ղրչ 6—6½	Լիսրան Ռակի »
Ամերիկան տարբեր տարուց		» 4¾—5½	» » »
» պակասագոյն		» 3½—3¾	» » »
Սաթարցու (գանի գլոթ) լաւ տեսակն		» 4—4¾	» » »
» » » միջոց վարդ		» 5—	» » »
» » » Ներքնակներու (գօտնիքներն)		» 3⅞— 3½	» » »
Նէլբէն սէկվի լաւ տեսակ		» 4⅜— 4½	» » »
» » Երկրորդ ակակք		» 4—4¼	» » »
Խամ տախտակ (չրթիկի) լաւ տեսակ		» 55 — 50	Թօնը » »
» » » միջին		» 50 — 62	» » »
» » » վար		» 60 — 70	» » »
Միւլ 4 թիւ (չափագր) 3 թօնը (30–35–38 ինչ.)		Ղրչ 41—	» 112
» 16 » (Թէնոլիի) » » (. . . . .)		» 37—37¾	» »
» 26 » (Աբոչկա) » » (. . . . .)		» 51½—	» »
Մանած Վամէր	4—14	Ղրչ 34½—38	Քիլօն » 106
» »	18—28	» 45—49	» » »
» Լէսպրա (Ֆիլիչանկի)	4—14	» 40—55	» » »
» » (. . . . .)	18—28	» 48—58	» » »
» Էքսպրա գրամիմոն	16—24	» 65—66	» » »
» Մամի	8—14	» 52—58	» » »
» »	20—24	» 67—70	» » »
» Կապարի Խաւիրայ	4—14 լաւ	» 65—70	» » »
» » »	— Երկրորդ	» 54—65	» » »
» » Զուլկերիայ թիւ 20		» 75—85—90	» » »
» » Խաւիրայ » »		» 65—70	» » »
Թիֆթիք առաջին տեսակ		Ղրչ 23½—25	Օխայ 100 ռակի
» Երկրորդ »		» 21 — 22½	» » »
» սորին »		» 6 — 16	» » »
» Վան		» 13—13½	» » »
Բուրդ Գասապ պաչի Ա.		» 8 — 8½	» » »
» » » Բ.		» 6 —6½	» » »
» Գրբրմա » Ա.		» 6¼— 6½	» » »
» » » Բ.		» 4— 4½	» » »
Մեսաքս Թօքատ		» 182 —205	» » »
» Նուխի		Ֆրնք 53 — 41	» » »
» Ռէշտ		» 26 — 34	» » »
Բամբակ Հալէպ		Ղրչ 5⅞—6	» » »
» Ամանա		» 6—6½	» » »
» Իզմիր և չրջակայք		» 6½— 7	» » »
Աֆիոն Մաղաթիա		» 200—210	» » »
» Սէլանիք		» 200—	» » »
» Զիլէ Թոքատ		» 185—190	» » »
» Պալիքէսէր		» 180—190	» » »
» Լենկիարիս		» 175—	» » »
» Նալը խան Պէյ պաղար		» 170—175	» » »
» Կէյվէ Պիլէճիք		» 170—	» » »
» Զրբրնիք		» 110—155	» » »
Վիմ բէ առաջին ճերմակ		» 27 28	» » »
» աշխատուած ճերմակ		» 21 22	» » »
» լաւ բնական »		» 19 — 20	» » »
» սովորական »		» 18 — 19	» » »
» լաւ դեղին		» 15 — 16	» » »
» Երկրորդ դեղին		» 12 15	» » »
» Զաուբ		» 3 — 4	» » »
Սալէբ լաւ տեսակ		» 16– 16½	» » »
» Երկրորդ տեսակ		» 14½—15	» » »
Մահմուդիյէ առաջին ճերմակ		» 220 —240	» » »
» Երկրորդ		» 100 120	» » »
» Երրորդ		» 60 — 80	» » »
Մէղրամոմ լաւ տեսակներ		» 20 25	» » »
» սորին »		» 19 — 20	» » »
Կապին Տրապիզոն		» 75— Կենդ.	» »
» Բէրասունի		» 75— »	» »
Ճէնդի Էլին		» 11¼–11½	Օխայ » »
» Գայսար		» 11¼–11½	» » »
» Անկորա		» 10¼–11	» » »
» Թոքատ		» 9¼–9½	» » »
» Զորուլ		» 9—9¼	» » »
» Վար տեսակներ		» —	» » »
Եղիւր		» 3½— 4	» » »
Մորթ գոմէշի ջր		» 9¼— 9½	» » »
» թաց		» 6¼—6½	» » »
» կովի չոր		» 9 —9½	» » »
» թաց		» 5¾— 6	» » »
» Ոչխարի		» 13 — 26	» » »
» Այծի		» 18 — 20	» » »
» Գառնի		» 16 —18½	» » »
» Այծուկի		» —	» » »
» Նապատակի		» —	» » »

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀՐԵԱՅ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՏԵՐԱԶԱՐԴ

Թարգմանիչ

Կ. Ս. ԻՍԹԻՒՃԵԱՆ

Հրատարակիչք

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ Ս. ՏԷՎԼԷՐԵԱՆ

Իսժէն–Միւ գաղղիացի մեծանուն վիպասանին սոյն նշանաւոր գործը, զոր Մասիսի Մեծ. խմբագիր Կ. Ս. Իսթիւճեան էֆէնտի ամիսէ 18 տարի առաջ թարգմանած և իբր թերթոն Մասիսի միջոցաւ հրատարակելէ յետոյ զատ ևս տպագրած էր, ժամանակէ մը վեր սպառած լինելով, այս անգամ Մեծ. Թարգմանիչը կրկին աչքէ անցուցած, լեզուն մաքրութեանն և ոճերու գեղեցիկ փոփոխութեանց մեծ խնամք տարած և մասնաւոր պատճառ մը մեզ յանձնած է երկրորդ անգամ տպագրել պատկերազարդ։

«Թափառական Հրեայն» 1600 մեծադիր երեսի մտա, 4 ընդարձակ հատորի պիտի բաղկանայ, մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ տպագրութեամբ։

Ամբողջ գործը պիտի պարունակէ Գաղղիերէն ընտիր տպագրութենէ մ'ընդօրինակեալ և մասնաւոր խնամքով փորագրեալ 100ի մօտ գեղեցիկ պատկերք, և բայի առանցին, 60ի չափ ալ մեծադիր և ընտիր պատկերներ, որք մաքուր թղթի վրայ զատ տպագրուելով պիտի գեղեցկեն գործոյն մէջ։

Մէն մի հատորին բաժանորդագրութեան գինն է կանխիկ 25 ղրուշ։

Տասն եւ վեց երեսէ բաղկացեալ մէն մի թերթ 30 փարայ։

Գաւառաց համար թղթատարութեան ծախքն միասին հաշուելով մէկ հատորին գինն է 30 ղրուշ։

Գաւառներէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողք պարտին բաժանորդագրին կանխիկ յղեալ Բուրսատան Մանկանց հանդիսի խմբագրատունն հետեւեան հասցէին։

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Կ. Պոլիս Սուլթան-Համամ թիւ 14

ՊԱՏԱՄԱԽԱՆ

Բողոքականաց կողմանէ մեզի դէմ հրատարակուած «Յայտարար ճշմարտութեան» անուն գրքին պատասխանը, որ մինչեւ ցայդ Մուարիֆի կողմանէ տիպ հանդիսացուելու համար հետզհետէ հրատարակուելէ, հրամանն ընդունելով քիչ օրէն ի լոյս կրնծայուի։ Դինը 60 փարա, փոստային ծախքը մեր վրայ։ Ս.ԵՒՈՐԴԻՆ

Կ. Պոլիս Գ. Ն. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

Կէտիկ փաշա, 6 սեպտ. 1884 9–15

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԿԻ ԵՒ ՅՇԵՐԿԵՍԱՑ

Այս Կրթարանն հաստատուած է 1876 Յուլիս 1ին և, իբրեւ երկրորդական («էֆէնտէ») վարժարան, վաւերացեալ է Հասարակաց Կրթութեան Պաշտօնէութենէն։

Երկրորդական վարժարանի մէջ տասնեակի բարձր ուսմունք և Հայերէն, Թուրքերէն, Գաղղերէն, Անգլերէն, և Յունարէն լեզուք գատանդուին ատ ի ձեռն ուսուցչական ը՝ տիր մարմնոյ մի։

Այս կրթական հաստատութեան մէջ տարուած առողջական և բարոյական խնամքն հաւատար է ուսումնական խնամքին, որ արդէն ծանօթ է հայ հասարակութեան։ Մնունդն յոյժ դոհացուցիչ։

Կրթարանիս Թ. տարեշրջանն սկսաւ սկսի յառաջիկայ օգոստոս 27 երկուշաբթի օրէն։ ուստի զգայ վերամուտն օգոստոս 23 հինգշաբթի օրէն։

Նոր աշակերտ տալու փափաքող ծնողք և այլ այցելուք կարեն տեսակցիլ Տնօրէնին հետ, օգոստոս 15 չորեքշաբթի օրէն սկսեալ, ամեն ղշ. ուր. և կիրակի օրերն, միւսն կէս օր։

Հիմնադիր–տնօրէն
Յ. ԳՈՒՆԴՈՒՆ

8 օգոստոս 1884
ՅՕրթաքէօյ

ԱԶԴ

Ցոմաբակարութեան, և ֆրանսերէն ու անգլիարէն լեզուաց հմուտ անձ մը պատրաստ է փաստաբանոց մէջ աշխատիլ թէ այցելութեամբ և թէ մատյան կերպիս, և միանգամայն թղթակցութեան գործեր կատարել։

5—8

ԻԼԱՆ

ՊՈՂՈՍ ՍԷՐԳԻՍԵԱՆԻ

Ցեսս վէ Իզմիտ ֆապրիքայի հիւմոյնդէրի իշուն լիզուսի օրան երկիրմի գալէմ պոյա էճզասը իթթիհազ օլունան նիսմանէլէրինէ վէ շուրութը մուգաբերէրէսինէ թէվֆիգէն միապայիա օլունմազ իչդրէ մէվգիի միանգամայա գոնտրլուշ վէ ֆիյսաթը մանիմէ իլէ թապիպի էօհտէսինէ օլուպ իլուլը բամինն օնպիրինճի սալը կիւնիւնէ գատար պէհէր կիւն միանգամայանքնն ճարսի իլէ մէգբիր կիւնէ գարարը գանթիսինին իճրասը մուգաբերէր պուլունմուշ օլմազդէ իթթիա թապիպ վէ օն իքինճի չարշէնպէհ կիւնի երեւզէ պէշ թէնզիլինէ բաղիպ պուլունանլարդն մանամ Սերասքէրի լէվազիմաթը ումմիմիյէ տայիբէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։

3 Իլուլ 1300

3—2

ԻԼԱՆ

Թաշրատան բոսթա իլէ էմանէթ վէ նումունէսի կէլուպտէ էնէնուզ ալտընէ միւվաֆֆագ օլմայան գիմիէ վար իսէ՝ էէտիսէ օլան սէնէտիի բոսթա-խանէսէ միթէշէբբիզ գէմիսիօնա իպրաղ իլէ էմանէթիմի թաէպ էթմէսի իլան օլունուր։

4 Իլուլ 300

1—3

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

677 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱՑԻ 677

ԳՈՒԼԷ–ԳԱՐՈՒ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՔ

Փոքր գոյոյց լուսանկարք վերցուցեալ կերպով կը հանուին

Տեսարանք Կ. Պոլսոյ

Արեւելեան հանգերձից պատկերներ

Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթեր

Գիները խիստ գիւրամատչելի են։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐ

Ա.բոսնատէր, Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ